

10. 121

C. xvii h
19

~~Handwritten scribble~~

MARTINUS DE WEDDING
VAN LINDEN

Handwritten scribbles or faint markings in the top right corner, possibly including the number '114'.

V E R S L A G.

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b29324105>

42600

V E R S L A G

WEGENS DE

M A A T S C H A P P I J:

TOT REDDING VAN

D R E N K E L I N G E N,

OPGERIGT TE AMSTERDAM,

in het jaar 1767;

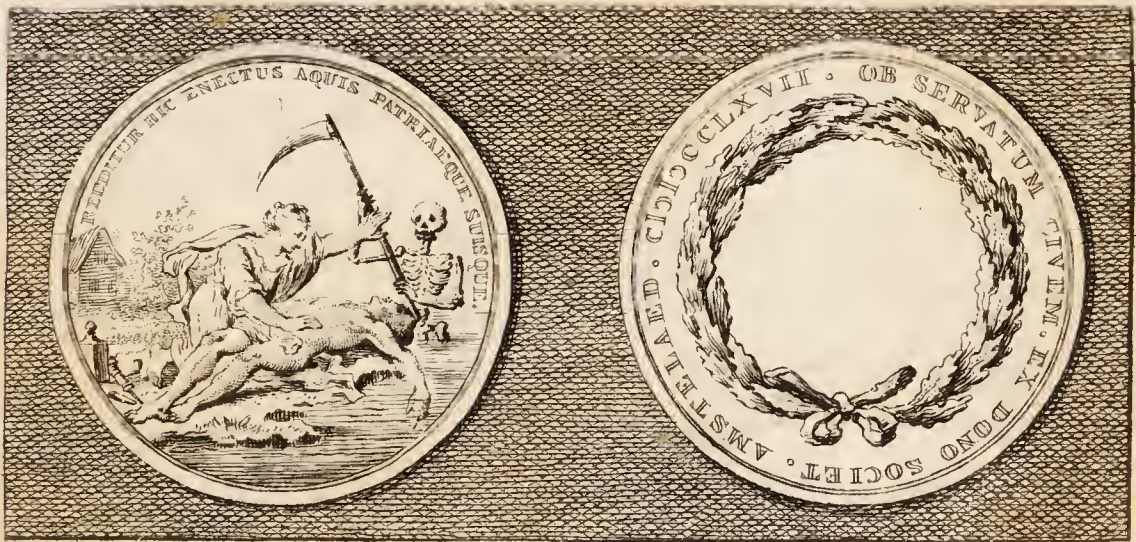
GEGEVEN IN HET OPENBAAR,

op den 24sten October, 1817,

TER GELEGENHEID

V A N H A A R

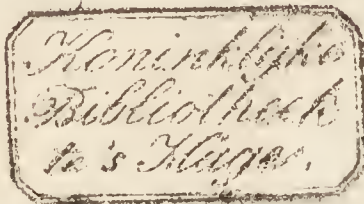
VIJFTIGJARIG BESTAAN.

TE AMSTERDAM, BIJ

DE WED. G. WARNARS EN ZOON.

1 8 1 8.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

V O O R B E R I G T.

De Maatschappij Tot redding van Drenkelingen, in het jaar 1767 te Amsterdam opgericht, thans vijftig jaren bestaan hebbende, oordeelden derzelve Bestuurders, dat het voor het algemeen veellicht belangrijk zijn konde, hieraan op eene plegtige wijze te gedenken, en haar, als ware het, bij die gelegendheid, op nieuws onder de aandacht van het publiek te brengen.

Te dien einde heeft de Medebestuurder derzelve Maatschappij, de Ridder en Advokaat Mr. P. A. BRUGMANS, op den 24sten October, 1817, in de Wale Kerk te Amsterdam, het door hem vervaardigd, en thans in druk verschijnend Verslag wegens deze Stichting in het openbaar voorgedragen, in tegenwoordigheid van de Provinciale en Stedelijke Autoriteiten, van de Leden van het Koninklijk Nederlandsch Instituut, van de Correspondenten dezer Maatschappij, derzelve Donateurs en Donatrices, en van vele andere aanzienlijke personen van beide seksen, die allen, in hunne standen of betrekkingen, een treffelijk bewijs wilden geven van hunne deelneming in het menschelievend doel dezer Instelling.

Dan de waarde van deze Maatschappij, en het terugdenken aan haar vijftigjarig bestaan zijn bijzonder verhoogd, doordien het Zijner Majesteit, onzen geëerbiedigden en dierbaren Koning, goedgunstiglyk behaagd heeft, deze plegtigheid met Hoogstdezelfs tegenwoordigheid wel te willen vereeren; en heeft de Spreker daardoor het groote voorregt mogen genieten, Zijner Majesteit de eerbiedige hulde van Bestuurders der Maatschappij in de hierbij gevoegde Aanspraak toe te brengen.

Ofschoon nu wel het onderwerp van dit Verslag op zich zelf voor het algemeen hoogstgewichtig zij, hetzelve bevat echter, over het geheel, geene daadzaken, welke in alle deelen de verdienste hebben van nieuw te zijn.

Het geschiedkundige, hetwelk daarin wordt aangetroffen, is te zamen getrokken, deels uit de gedrukte Gedenkschriften der Maatschappij, deels uit minder bekende Aanteekeningen, in derzelyer Registers voorhanden; en, door de bijvoeging van eenige algemeene denkbeelden, heeft de Spreker ten minste aan het geëerd publiek een vlugtig overzicht willen geven van het opmerkelijke en belangrijke van eene Instelling; welke, tot eene onverwelkbare eere voor hare eerste Oprigters, en ten algemeenen nutte, in ons dierbaar Vaderland, nu gedurende vijftig jaren heeft mogen bestaan.

S I R E !

Het is voor Bestuurders van de Maatschappij: Tot redding van Drenkelingen, eene nimmer te vergetene gunst van UWE MAJESTEIT, dat Hoogstdezelve wel een goedgunstig oog wil slaan op hetgene tot dus verre door hen is ten uitvoer gebragt.

Zij brengen deswegen aan UWE MAJESTEIT hun offer van onbegrensde dankbaarheid. Mogten zij, al ras na het opheffen van den eersten Vaderlandschen kreet in *Amsterdam*, bij het luide begroeten van UWE MAJESTEIT, als den voor allen gewenschten Vorst; binnen deze vesten en in geheel Nederland, mogten zij toen al dadelijk de Jaarboeken en den Gouden Eerpenning dezer Maatschappij, tot een flauw bewijs van hunne hulde, UWER MAJESTEIT aanbieden; en reeds daarbij een blijk van Derzelve hooge toegenegenheid voor deze Instelling ontvangen, Uwe tegenwoordigheid te

dezer plaatse, SIRE! zet dezen Gedenkdag den grootsten luister bij, en is voor de gansche Natie het treffendste bewijs van de belangrijkheid dezer Stichting.

Dus bevelen zij met vol vertrouwen de belangen dezer Maatschappij aan Uwe vaderlijke zorg; immers is het redden van menschen van den schijndood, het behouden van burgers voor het Vaderland, haar doel; en dat doel wordt voorzeker door niemand in geheel het Vaderland krachtiger gevoeld, dan door UWE MAJESTEIT, aan Wien het door de goede Voorzienigheid gegund werd, geheel dat Vaderland, wanneer hetzelve, door den alvernielenden stroom der omwentelingen weggesleept en bedolven, als schijndood daarhene lag, op te wekken, en onder de Volken van *Europa* te doen herleven.

Het behage U dan, SIRE! dat wij eenen aanvang maken met het geven van ons Verslag, tot een aandenken aan het vijftigjarig bestaan dezer Maatschappij!

Te meermalen, zeer geëerde Toehoorders! van welken rang, stand of geslacht Gij ook zijn moget, te meermalen hebt Gij de Maatschappij: Tot redding van Drenkelingen, hooren noemen; waarschijnlijk zijn er velen onder U, die in de gelegenheid geweest zijn, haar van nabij met oplettende belangstelling in de Geschiedenis dezer stad (1) te hebben gadegeflag; mischien zijn er anderen, die haar nog nader in de uitwerkselen van hare instelling hebben leeren kennen; in allen gevalle zal er toch wel niemand zijn, die niet althans eenige wetenschap van haar draagt, daar er, op onderscheidene tijden, in hare Jaarboeken, van hare verrigtingen is verslag gegeven (2).

Zij is ook niet ten onregte, zoowel in als buiten ons Vaderland, op het gunstigste bekend geworden; in haar vijftigjarig onafgebroken bestaan prijst zij zich aan door hare duurzaamheid, en alleen haar naam, moet op zich zelve, bij den gevoeligen mensch eene troostrijke gedachte opwekken. Haar doel toch: wat is het anders, dan om natuurgenooten aan eenen schijnbaren dood te ontrukken, en alzoo aan zich zelve en aan de maatschappij weder te geven?

Inderdaad was dit en is nog hare grootheid, haar roem; en hoe meer men hare instelling naauwkeurig nagaat, des te meer ontdekt men hare eigenaardige verdiensten; des te meer vertoon en er zich algemeen belangrijke standpunten, waarin zij niet genoeg naar waarde kan gekend, waaruit zij vooral tot eer van deze stad, en tot lof van hare eerste Oprigters, met warme deelneming verdient geëerbiedigd te worden.

Het is daarom, dat ik, mede in naam van mijne geëerde Medebestuurders (3), (waaronder ik het genoeg heb eenige te zien, die, door
de

de banden des bloeds aan de Hoofdoprigters der Maatschappij vermaagfchapt, met ons, door denzelfden geest als deze bezielt, derzelve voetftappen trachten te volgen) dat ik, uit hun aller naam, met die eenvoudigheid, welke het kenmerk der waarheid is, en daardoor hare waarde erlangt, aangemoedigd door het bijzijn van onzen dierbaren Koning, zal pogen, U, geëerde Toehoorders! mede te deelen: *eenig Verflag van de opkomst en den staat der Maatschappij Tot redding van Drenkelingen, in Amsterdam, gedurende haar eerste vijftigjarig bestaan.* Verwacht dus in dezen geene zwierige voordragt, grootschen ftijl of fchildering van tafereelen (4), waarin gij ouders, echtgenooten en teeder kroost, met den dood bedreigd, aandenzelven ziet ontrukt, en in elkanders liefdearmen teruggevoerd. Verwacht ook geene weidsche uitbreiding van den lof, dien men dezer Maatschappij in zulk eene ruime mate zoude kunnen toezwaaijen; neen, hare daden moeten fpreken! en wij bepalen ons derhalve voornamelijk tot gefchiedkundige waarheden.

Zoo

Zoo komen ons dan al aanstonds natuurlijk voor den geest, de denkbeelden, welke in het midden der vorige Eeuw omtrent schijndooden, en wel bepaaldelijk omtrent drenkelingen, gekoesterd werden, en de wijze, waarop men die ongelukkigen gewoon was te behandelen. Hieraan willen wij de denkbeelden toetsen, die door deze Maatschappij dienaangaande zijn opgegeven, welke zij algemeen deed aannemen, en de wijze, waarop zij daardoor drenkelingen heeft doen gadeslaan en redden.

Te dien einde zij het genoeg, hier onder uwe aandacht te brengen, geëerde Toehoorders! hetgene zonder twijfel velen uwer bij overlevering weten, of welligt met eigene oogen in hunne jeugd gezien hebben, hoedanig men de gewoonte had met schijndoode drenkelingen om te gaan; dat zij namelijk aan het water onttoogen, op den waterkant gelegd, of aan denzelven vastgemaakt, of wel te halver lijf in het water opgehangen werden.

Gemeenlijk waren die ongelukkigen van alle

hulp

hulp tot redding verftoken; — niet zelden verftrekten zij tot een akelig fchouwfpel voor de menigte, — en bijna gedoogde men niet, dat iemand, door menschlievendheid en meer opgeklaarde begrippen geleid, nog pogingen te werk ftelde, om het levensbeginfel, hetwelk bij dezelve niet geheel uitgedoofd, maar alleen onderdrukt mogte zijn, wederom op te wekken en in werking te brengen.

Te regt bedroeft men zich wel over zoodanig vooroordeel, maar ten onregte zoude men onze Voorouders daarbij van te verregaande ongevoeligheid befchuldigen. — Ja! indien men heden ten dage alzoo handelde, zou men laakbaar, ongevoelig, en zelfs wreed zijn, doch men bedenke, dat het licht, door deze Maatschappij zoo luifterrijk ontftoken, onze Voorvaderen niet had befchenen.

In hunnen tijd hield het volk elken fchijn-dooden drenkeling voor onherftelbaar verloren; het eenige onderzoek, dat verlangd werd, was om te weten, of er ook eenig misdrijf begaan ware, en, of, en in hoe verre, de regten der
maat-

maatschappij, met betrekking tot, of ook doot den drenkeling zelve, mogten geschonden zijn; en derhalve moest tot dit oogmerk alles, wat omtrent de wijze van sterven eenig licht kon verspreiden, worden gadegeflagen, en de drenkeling, tot na het afgeloopen onderzoek der Overheid, niet alleen onaangeroerd gelaten worden, maar ook alzoo blijven liggen (5). Dit volksvooroordeel was dus, gelijk vele andere, wel uit onkunde gesproken, maar toch op een edel beginsel, op liefde tot gerechtigheid, en tot handhaving van het regt, gegrond.

In het algemeen dan, en zelfs op openbaar gezag, werden de drenkelingen aan hun lot overgelaten! Men ondernam ja, hier en daar, en veelal als in het verborgen, eene poging tot herstel; maar de aangewende middelen werden door de helpers, in die enkele gevallen, doorgaans ondoelmatig, ruw, of geheel verkeerd gebezigt, en niet zelden ging het levensbeginfel met den besten wil dier helpers verloren!

Het was evenwel, reeds van ouds her, nu en dan gebleken, dat sommige drenkelingen, hier en
el-

elders, als bij toeval, waren gered, doch men had dan ook tevens gezien, dat de pogingen, die men tot redding had aangewend, meer aan algemeene menschenliefde of bijzondere verkleefdheid des harten, dan aan eenig welberedeneerd, en op wetenschappelijke gronden steunend beginsel, moesten toegeschreven worden. — Zoodanige voorvallen werden ondertuschen door Genees- en Natuurkundigen, onder alle volken, als bijzonderheden aangeteekend; dan er verliep veel tijd voor en aler die waarnemingen voor het maatschappelijke leven vruchtbaar werden. —

Gelijkvormig is overal de gang van het menschelijk vernuft. — Men ontdekt bij toeval een Natuurverschijnsel, men blijft er veelal bij staan, beschouwt het als eene daadzaak op zich zelve in het afgetrokkene, en derzelver waarneming heeft tot dus verre eene geringe waarde; doch na eenigen, dikwijls langen, tijd begint men deszelfs zamenhang met andere ontdekkingen in de Natuur in te zien, en zoo wordt dit verschijnsel meer belangrijk, echter nog slechts voor de afgetrokkene wetenschap alleen. Nu evenwel

wel ontdekt men van lieverlede deszelfs betrekkingen tot andere dingen, men spoort de wetten op, langs welke het werkt, en is men hierin eenigzins gevorderd en gelukkig geslaagd; eerst dan, wanneer deze tot dus verre nog altijd bespiegelende kennis tot eene zekere hoogte is geklommen, eerst dan wordt het gevolg van al dit onderzoek ten dienste van het maatschappelijke leven aangewend, en verzamelen de menschen eindelijk de schoonste en edelste vruchten van dien boom, die, als bij toeval geplant, in den beginne niet genoeg gekend en opgemerkt, geene vruchtbaarheid schein te zullen hebben. Zoo nam de grijze Oudheid de eerste verschijnsels van de kracht der Elektriciteit en van den Zeilsteen waar; er verliepen eeuwen voor en al eer zelfs Natuurkundigen zich om dezelve bekommerden; daarna werden zij tot voorwerpen van dezer nasporingen gemaakt, en baanden zij het pad, om den bliksem zijne kracht te ontnemen, en den mensch over den ongekenden weg van den schier onmetelijken oceaan te geleiden. — Ik zwijge van andere voorbeelden, gewis

wis brengt ieder uwer zich velen derzelve voor den geest. — Desgelijks is de loop geweest van alles, wat tot herstel van schijndoodde drenkelingen geleidt, en bij het ontdekken van dien loop, schitteren niet weinig de pogingen van onze Landgenooten, en van deze Maatschappij, welker vijftigjarig bestaan wij thans vieren.

Nog eens: de voorvallen van het terugkeeren in het leven van hen, welke men gestorven achtte, stonden hier en daar geboekt. Zij werden, ja, bewonderd, maar niet, zoo als naderhand bleek doenlijk te zijn, ten nutte aangewend. Eerst na het herleven der Letteren, en daarbij, na het ontspruiten dier wetenschap, welke in den uitgestrekten zin *Natuurkunde* mag heeten, kwam de beurt aan deze waarnemingen. Men gevoelde het belang om dood en schijndood te onderkennen; men onderzocht de naaste oorzaken van stikken en verdrinken; men volgde te dezen aanzien den algemeenen gang der wetenschappen; en men beantwoordde de vragen, op dit onderwerp, uit geliefkoosde onderstellingen, zoo als dezelve het toen nog wankelend gebouw der Na-

tuurkunde , meestal zonder kennis der Natuur opgerigt , kenfchetften ; maar nadat , over het algemeen , door BACO en NEWTON de weg tot nader onderzoek was gebaad en aangewezen , nadat de echte waardij van waarnemingen werd gekend , nadat men had leeren inzien , dat men niets wist , dan alleen door ervaring , door waarnemingen en proeven geleid , na dien tijd werd ook hier dat voorhenen zoo miskende veld met den gelukkigften uitflag niet alleen geopend , maar ook verder bearbeid.

Alzoo was het , dat , van het begin der vorige Eeuw tot bijkans omtrent haar midden , door Genees- en Heelkundigen , onderzocht werd , welke de teekenen van den onherroepelijk aanwezigen dood mogten zijn , en wat er gebeuren moest , wanneer door koord , water , ftikdampen , of op welk eene wijze ook , als op één oogenblik het levensvuur wordt verdoofd of uitgebluscht. Overal waar de Natuurkundige wetenschappen werden beoefend , hield men zich , in vervolg van tijd , met dat onderzoek bezig ; — verfcheidene Geleerden onder onze Landgenooten deden ook hier nut-

tige ontdekkingen, of gaven gelegenheid, dat andere nog verder gingen; — boven allen muntte onder hen uit de verdienstelijke Geneesheer en Toeziener van 's Gemeene Lands Huis, op *Zwanenburg*, bij Halfweg *Haarlem*, de Heer JAN ENGELMAN, die, omtrent het midden der vorige Eeuw, met eenen stouten tred, allen, die deze taak reeds bevorens opgenomen of bewerkt hadden, op eene loffelijke wijze voorbij streefde (6). Ter gelegenheid van eenen als bij toeval herstelden drenkeling, wiens redding in zeer vele opzigten hoogstaanmerkelijk was, verspreidde hij zeer veel zuiver licht over den staat der drenkelingen in het algemeen; hij ontwikkelde, in eene schoone Verhandeling, de teekenen, welke den trap van vrees en hoop bij het onderzoek van eenen in het water, of op welke andere wijze ook, verstikten bepalen, en leidde uit dit alles regelen af ter behandeling van hen, welke men, schijndood zijnde, tot het leven zou trachten terug te brengen; hij uitte hierbij den wensch, 's mans verstand en hart beide

overwaardig, dat het bijstaan en redden van die ongelukkigen door uitgelooftde prijzen mogte worden aangemoedigd. — Niet lang daarna schreef de federt te regt beroemde Geneesheer GUMMER eene voortreffelijke Verhandeling over de oorzaak van den dood der drenkelingen, en de wijze om dezelve te herstellen. — De niet minder verdienstelijke Geneesheer STOLTE deed een gelijkfoortig onderzoek bekend worden aangaande hen, welke door de koord het leven hadden verloren (7).

Deze onze Landgenooten, met nog eenige buitenlandsche Geleerden, vermeerderden op die wijze, den wetenschappelijken fchat onzer kennis omtrent dit onderwerp; dan, hoe groot hunne verdienste deswege ook moge zijn, de geheele behandeling van het redden van fchijndooden bleef desniettemin, alsnog binnen den werkkring van het boekvertrek opgefloten. En wie weet, hoe lang dit het geval zoude gebleven zijn, had niet, onsterfelijke eere hebbe 's mans nagedachtenis! de toenmalige Baljuw van *Amftelland*, de uitmuntende CALKOEN, naderhand waardig Hoofdofficier dezer stad,

stad, het eerste voorbeeld gegeven, hetwelk naderhand zoo krachtdadig naar buiten werkte!

In eene openbare Afkondiging kante hij zich openlijk en stoutmoedig tegen het vooroordeel, omtrent de oude en tot dus verre bestaande behandeling der drenkelingen, en had moeds genoeg aan zijne onderhoorigen te bevelen, dat zij den drenkeling dadelijk, bij het uit het water halen, in huis moesten brengen, ten einde denzelfven aldaar alle vereischte hulpmiddelen, volgens het voorschrift van Geneeskundigen, naar behooren te kunnen toedienen. Men ging evenwel vooreerst niet verder, en offchoon ook hier en daar buiten 's Lands deze en gene op zich zelve staande Verordening, te dezen aanzien, mogte aanwezig zijn, er waren echter nergens algemeene maatregelen dienaangaande genomen.

De geest der tijden baande aldus den weg tot grootere meer algemeene en geheel doelmatige verordeningen; meer kon zij voor alsnog niet doen; genoeg is het, dat 's menschen geest tot het goede werd voorbereid, om, de gelegenheid daar zijn

de, met heil aanbrengende kracht, als ware het, eensklaps naar buiten te kunnen werken.

Zoo zeer nu als wetenschappelijke ontdekkingen meestal in de afgelegene werkplaats van den Geleerde gedaan worden, zoo zeer zijn ook groote steden bijzonder geschikt, om de ontdekkingen, eenmaal gedaan, dadelijk tot gebruik der maatschappij te helpen aanwenden, en datgene, wat elders als louterē beschouwing was voorgesteld, werkelijk in beoefening te brengen, en ten algemeenen nutte aan te wenden. Groote steden, zeg ik, hebben te dezen aanzien veel vooruit, en zijn van eene onberekenbare waarde. En hoe zouden wij hier *Nederlands* eerste en grootste stad kunnen of mogen voorbijzien? Eene stad, die, wanneer het op menschlievende inrigtingen aankwam, nimmer de laatste bleef! Hoe kon het anders, of deze waarnemingen, opmerkingen en voorstellen moesten weldra de aandacht van eenige edele en verlichte Amsterdammers tot zich trekken? En zoo was het ook! Met warm en dankbaar gevoel herinneren wij ons den tijd, nu vijftig jaren geleden, waarin zich mannen in deze stad opdeden, die

den

den wil, het doorzigt, den moed en het vermogen hadden, om eene doeltreffende Inrigting te ontwerpen, derzelve daarstelling voor te bereiden, en haar kenbaar te doen worden; en die, door hunne eigene krachten, dank zij der goede Voorzienigheid! het eens gevatte ontwerp konden voortzetten.

Zoodanige Amsterdamsche mannen, uit verschillende standen vereenigd, gaven, op eene treffende wijze, de eerste aanleiding tot de geboorte van onze Maatschappij Tot redding van Drenkelingen. — Wij brengen daarom met eerbied de openbare hulde aan hunne nagedachtenis, bijzonder aan die van JACOB DE CLERCQ, die het denkbeeld tot de stichting der Maatschappij heeft opgegeven, van GYSBERT ANTWERPEN VERBRUGGE VAN FREYHOFF en van CORNELIS VAN ENGELLEN, die dadelijk met hetzelfde geheel instemden. — Deze drie Vaderlandsche mannen van den echten stempel, van welke de twee eerstgenoemden aanzienlijke Amsterdamsche Kooplieden waren, en de derde een geacht Doopsgezind Leeraar, uit-

muntende als een man van fchrandere oordeel en helder doorzigt; deze drie onvergeetbare mannen vereenigden zich het eerfte tot het daarftellen van die inrigtingen, welker vijftigjarig beftaan het belangrijk onderwerp van deze onze Redevoering uitmaakt (8).

In een thans bijna vergeten Weekblad, de *Philofoph* genaamd (9), waarin onderfcheidene onzer ftadgenooten, maar bijzonder de genoemde VAN ENGELN, volijverig op 's volks geest tot deugd en befchaving trachtten te werken; in dat Weekblad, zoo zeer tot eene gepaste volksverlichting leidende, was het, dat door dit menschlievend driemanschap, alftoen, het licht tot redding van drenkelingen, hier en daar flauw onttoken, met fchitterenden glans voor allen is verfpread geworden. — Daar vindt men, hoe zij, den ondernemenden, wijzen en vermogenden Amfterdammer allezins waardig, op hunne eigene kosten, eene belooning uitloofden aan hem, die bij eenen drenkeling het fchijnbaar verloren leven herfteld, en den ongelukkigen van den dood zoude

de

de hebben teruggebragt; daar gaven zij gepaste redmiddelen aan de hand, en gingen het volksvooroordeel, tegen hulpbetooning aan schijndoode drenkelingen, met moed en kracht, zelfs door hun eigen voorbeeld, mannelijk en nadrukkelijk te keer (10).

En hoe gelukkig was niet dadelijk dit eens bekend geworden ontwerp! Nog denzelfden dag, waarop de bekendmaking van hetzelfde was gedaan, nog denzelfden dag (wij kunnen het niet genoeg herhalen) mogten deze verdienstelijke mannen het onuitsprekelijk genoeg ondervinden, dat een drenkeling, naar aanleiding van hun voorschrift, in het leven werd hersteld. — Hierin met dankbaarheid den zegen der goede Voorzienigheid op hunne pogingen erkennende, en zoo Godsdienstig aangemoedigd, wederhield hun niets, om hunne stichting uitgebreid en bestendig te doen worden. — Zij vereenigden zich daartoe dadelijk met andere, niet minder voortreffelijke menschenvrienden, en aan hen allen gezamenlijk is deze Maatschappij, zoo als zij sedert eene halve Eeuw bestaan

heeft, haar aanwezen alleen verschuldigd (11).

Met eerbied vermelden wij de namen van derzelve Stichters, en wel in den rang, waarin zij zich onderling plaatsten. Het waren CLAUDE NOORTWYCK, JACOB DE CLERCQ, JEAN SCIPION VERNEDE, GYSBERT ANTWERPEN VERBRUGGE VAN FREYHOFF, PIETER MEIJER, JOHANN GOLL VAN FRANKENSTEIN, CORNELIS VOLLENHOVEN, CORNELIS VAN ENGELN, JOHANNES ALBERTUS SCHLOSSER en JOANNES LUBLINK DE JONGE (12), die onverwijld eenige duizende Bekendmakingen, houdende Voor-
schriften ter redding van drenkelingen, lieten drukken en door het gansche Land verspreiden; — daardoor maakten deze onze edele Voorgangers het doel en de werkzaamheden der Maatschappij, welke zij tot heil des menschedoms gesticht hadden, algemeen bekend; zij toonden de waarde van hunne gewigtige onderneming geheel te overzien; zij bevestigden, dat dezelve op den duur zoude kunnen bestaan, en de beste gevolgen opleveren; zij ontveinsden zich geenszins, dat de Maatschappij-

fchappij aanzienlijke uitgaven zoude kunnen vereifchen, maar ook zij wilden dezelve aanvankelijk gaarne uit eigen vermogen dragen; en niet alleen verplichtten zij zich de kosten, welke ter redding mogten aangewend zijn, hetzij dezelve al of niet gelukt ware, uit hunne eigene beurs te vergoeden, maar bovendien bevestigden zij de belofte, om aan hem, die het levensbeginsel bij eenen fchijndooden drenkeling opgewekt, en denzelven alzo in het leven herfteld zoude hebben, tot belooning eene Gouden Medaille, ter waarde van zes gouden Dukaten, te fchenken (13). —

Is deze Eerpenning u bekend, geachte Toehoorders? Aan de eene zijde vertoont dezelve eenen drenkeling, welke door de menschlievendheid van den dood wordt gered, met het randfchrift in het Latijn, REDDITUR HIC ENECTUS AQUIS PATRIAEQUE SUIQUE; te kennen gevende, dat de drenkeling, dien men als reeds gestorven befchouwde, weder aan het Vaderland en aan de zijnen wordt teruggegeven; terwijl op de keerzijde des redders naam
met

met zijne verdienste is gegraveerd, in het midden eener kroon van eikenloof, zoo als de Romeinen vereerden aan hem, die eenen burger voor den staat had behouden; en rondom dezelve vindt men het veelbeteekenende randfchrift, mede door den grooten BURMANNUS SECUNDUS vervaardigd, OBSERVATUM CIVEM EX DONO SOCIETATIS; aanduidende, dat de Medaille door de Maatschappij gegeven is wegens het redden van eenen burger. — Hij, die aldus eenen burger voor het Vaderland bewaart, erlangt op die wijze van zijne medeburgers het Gouden Eermetaal, tot loon en aandenken van zijne ware verdienste! —

Hoe heerlijk opende alzoo dit tiental lofwaardige stadgenooten eenen door niemand voor hen gebaanden weg, tot de hoop en waarschijnlijkheid, om menschen aan eenen schijnbaar gewisfen dood te ontrukken; om echtgenooten aan echtgenooten, ouders aan kinderen, kinderen aan hunne ouders, burgers aan het Vaderland, weder te geven! —

Dan het was hun niet genoeg, op die wijze alleen voor drenkelingen hier ter stede te heb-

hebben gezorgd; — neen! algemeene menschen-
 liefde was hunne drijfveër; zij wilden de wel-
 daad hunner pogingen tot *alle* inwoners van het
 Vaderland uitstrekken! Zij vereenigden zich daar-
 toe, en met andere edeldenkende menschevrien-
 den, en met Geleerden, in onderscheidene ste-
 den der voormalige Zeven Vereenigde Gewes-
 ten; zij deden dit onder den naam van *Cor-
 respondenten*, en deze belangrijke vereeniging
 heeft te allen tijde de beste gevolgen mo-
 gen opleveren; zoo als de Maatschappij zich
 thans nog gelukkig acht, hier en daar zeer ver-
 dienftelijke en tevens geleerde mannen onder hare
 medehelpers te bezitten.

Weldra ondervond ook de opgerigte Maatschap-
 pij alomme in ons dierbaar Vaderland den meesten
 bijval. — Zijne Doorluchtige Hoogheid, de Heer
 Prins Erffstadhouder, WILLEM V, *Glorieuser
 Gedachtenis*, betoonde zich mede hierin welda-
 dig, en gaf onverwijld doelmatige bevelen en on-
 derrigtingen aan de bewoners van Hoogstdes-
 zelfs Domeinen, tot behoud van hunne Natuur-
 genooten. — Men zag de Provinciale Besturen
 in

in *Gelderland*, *Utrecht*, *Vriesland* en *Groningen* als om strijd zich beijveren, om aan derzelve ingezetenen de inrigtingen van deze Maatschappij bekend te maken en aan te prijzen. — Zeer vele plaatselijke Regeringen lieten niets onbeproefd, om het nut dezer Inrigting aan hunne onderhoorigen te doen kennen, en hen met nadruk tot het gebruik maken van de voorschriften, tot redding van drenkelingen, aan te sporen. — Vooral was het in *Rotterdam*, dat mannen, vol ijver, met kunde en gezond verstand gepaard, krachtdadiglijk in den geest dezer Maatschappij medewerkten, en het nuttig doel van hare instelling bij uitnemendheid vestigden en bevorderden (14). —

Aldus beantwoordde de Maatschappij, hier en elders, op eene loffelijke wijze aan het grootfche plan van hare instelling. Het bleek nu, dat het vooroordeel wegens drenkelingen was ontworreld, dat het publiek tot nadenken was gebragt, en oplettend gemaakt, dat er redmiddelen voor schijndooden, op gepaste en doelmatige wijzen, aangewend werden. — In slechts

wei-

weinig maanden was reeds een aantal Medailles voor geredde gevallen gegeven; — en dit alles was de vrucht van uw menschlievend pogen, vereerenswaardig tiental eerste Oprigters dezer Maatschappij! waardoor gij u eene eerzuil hebt gesticht, die niet vergaan zal, zoo lang menschen prijs blijven stellen op het behouden van hunne medemenschen! —

Dit was de Maatschappij in haar eerste tijdperk. — Al ras echter ondervond zij, dat de omvang van hare werkzaamheden en van hare behoeften oneindig verder werd uitgebreid. Ook daarvan mag ik u het korte overzicht niet onthouden; immers gij deelt, zonder twijfel, te veel in hare lotgevallen, en gij verneemt gewis met belangstelling alles, wat tot haar verder onderhoud en bevordering heeft medegewerkt, ofschoon zulks in den eersten opslag minder treffend moge voorkomen. —

Daartoe is dienende, zoo als reeds is opgemerkt, dat de Oprigters der Maatschappij in de eerste uitgaven, voor derzelver bestaan, edelmoediglijk, uit eigen vermogen, hadden voorzien

zien (15); dan zij moest verder ondersteund worden; het eens gevestigd ligchaam groeide bij den dag, en met dien groei vermeerderde de zorg, om hetzelfde, zonder bijdragen van elders, in deszelfs vergrooten werkring te kunnen onderhouden.

Naauwelijks echter werd deze toestand, door het Amsterdamsch publiek ontwaard, of het toonde zich als van zelf ten volle genegen, om den last der uitgaven te helpen dragen; daardoor werd, ter doelmatige instandhouding dezer Maatschappij, eene *Tontine* opgerigt, en had men het genoegen binnen slechts weinige dagen al de Aandeelen derzelve voltallig te zien. — Nog meer, Amstels burgerij, alstoen nog welvarende door den Koophandel, destijds hoofdzakelijk de zenuw van den Staat, Amstels burgerij liet het hierbij niet berusten. Zeer velen onder haar gaven uit eigene beweging hun verlangen te kennen, om, door jaarlijkse bijdragen, tot het voortdurend bestaan der Maatschappij mede te werken. In eenen zeer korten tijd werd daartoe eene lijst van over de honderd personen van beiderlei

geflacht, met eene eigenaardige Hollandfche kieschheid en weldadigheid, aan Bestuurders aangeboden; ook deze onze stadgenooten wilden menschen helpen redden, waar nog redding mogelijk was, en verhoogden de waarde van hunne daad door bijstand te verleenen, zonder vooraf daartoe te zijn aangezocht. — Uwe nagedachtenis, verlichte menschenvrienden! blijve bestendig bij ons in zegening, en wel te meer, daar uw edelaardig voorbeeld door zoo vele niet minder verdienstelijke en achtigwaardige mannen en vrouwen is nagevolgd! —

Verder werd de Maatschappij met nog meer andere bijdragen begiftigd: Zijne Doorluchtige Hoogheid, de Heer Prins Erfstadhouder, WILLEM V (16), gaf haar een aanzienlijk geschenk; zoo ook de Markgraaf van *Baden*; en vele voortreffelijke Kooplieden, vereerenswaardige Regeringspersonen, Vaderlandsche mannen en vrouwen, bevoordeelden haar edelmoe- diglijk, en door giften bij hun leven, en door erfmakingen, na hun overlijden; terwijl dit een en ander, gevoegd bij de eerste bijdragen van

Bestuurders, (te zamen het Fonds der Maatschappij uitmakende) door hen, die het beheer dezer geldmiddelen federt in handen hadden, steeds met dat overleg en die beredeneerde zuinigheid is besteed, gebruikt en aangelegd, als men allezins eigenaardig van het oud en echt Hollandsch karakter kon verwachten. Wel is waar, de Maatschappij heeft ook in de algemeene ramp des Vaderlands, die zoo velen heeft getroffen, en ons, helaas! nog versch in het geheugen ligt, moeten deelen. — Wel is waar, zij was, haars ondanks, genoodzaakt, om, gedurende den tijd der Fransche overheersching, of wel ten gevolge daarvan, de waarde van haren uitgeloofden Eerpenning te verminderen; maar ook thans, Gode zij dank! mag zij op dezen blijden Gedenkdag met aandoening vermelden, dat dit Eermetaal, dat deze Gouden Medaille, tot de aloude waarde is teruggebracht geworden! —

Maakten wij nu in den beginne gewag, dat de kosten, tot het beproeven van redmiddelen, voor eenen drenkeling vereischt wordende, door de

eer-

eerste Oprigters uit hunne eigene beurze werden gedragen : wij mogen niet voorbij , te dezer plaatse te doen opmerken , dat zij hierin , door de toenmalige Lands- en Stadsregeringen , op eene allezins eervolle wijze weldra ondersteund werden ; en wel zoodanig , dat de voormalige Staten Generaal in de Generaliteits-Landen , de Staten der onderscheidene Provinciën in de hunne , Zijne Doorluchtige Hoogheid , de Heer Prins Erfstadhouder voor Hoogstdeszelfs Domeinen , en onderscheidene Regeringen voor hare steden , de vergoeding van deze kosten op zich hebben genomen. Bijzonder hadden de Staten der Provincie van *Holland en Westvriesland* daarin , ten opzigte van deze stad , voorzien ; doch ter zake van andere Staatsinrigtingen , is het thans dezer stads Regering alleen , welke , op haar zelve , sedert eenen geruimen tijd , het noodige daarvoor edelmoediglijk verzorgt.

Ook in het algemeen is het dezer stads Regering , welke deze Maatschappij , reeds van den beginne aan , op alle mogelijke wijzen , heeft begunstigd. Dadelijk toch zorgde zij , door haar

gezag, dat de uit het water getogene drenkelingen onder dak konden gebragt, en aldaar naar vereisch behandeld worden. Aan de Tappers legde zij de verpligting op, om de ongelukkigen in huis te nemen; aan de Wijkmeesters werd aanbevolen, om zich, op het eerste opontbod, derwaarts te begeven; en de Maatschappij deed tevens aan hem, die den Wijkmeester mogt gehaald hebben, daarom, en daarom alleen, eene belooning ter aanmoediging geven. Groot was, en is nog de nuttigheid van deze verordening. Dezelve kan niet genoeg door de Hooge Overheid behartigd, aangemoedigd en gehandhaafd worden. Immers is de drenkeling, zoo doende, dadelijk ter plaatse, waar middelen ter redding behoorlijk kunnen aangewend worden; en weldra is er iemand bij het geval tegenwoordig, met een zeker gezag voorzien, een gezag, hetwelk, blijkens de ondervinding, volstrekt onontbeerlijk is, ten einde zoowel de orde te bewaren, als onpartijdig van het voorgevallene aan Bestuurders der Maatschappij kennis te kunnen geven. En het moet tot lof van Wijkmeesteren

in het algemeen gezegd worden, dat zij zich doorgaans met allen ijver en welwillendheid, van deze hun opgedragene, en, vooral in de laatste jaren, bijzonder ten aanzien der Policieverordeningen, dikwijls moeilijke taak, naar behooren hebben gekweten.

Dan dezer stads Regering ging toenmaals nog verder: — het was haar niet genoeg, het kwaad dan eerst te keer te gaan, wanneer het bestond, zij trachtte hetzelve ook te voorkomen. — Daartoe werden, achtervolgens de voordragt van Bestuurders, op eenige hier ter stede naar het water leidende wegen of gangen, leuningën of bakens geplaatst, om het in het water vallen te verhoeden. Aan de nachtwachten, en aan de stadsboomen en poorten, werden kleine dreggen verstrekt, om den in het water liggenden, zoo ras doenlijk, naar den wal te halen, en hun werd, bij het wel gebruiken der dregge, eene belooning van stadswege verzekerd. Ook in de hoekhuizen der aan het water gelegene straten werden zoodanige dreggen, en wel bij voorkeur in de Tappershuizen, geplaatst. — Gebeurt het dan, dat

een drenkeling wordt opgehaald, zoo vindt men nagenoeg in al de Tappershuizen, of in de nabijheid, de Bekendmaking der Maatschappij, wegens de aan te wendene hulpmiddelen. — Nog meer: men tracht er zelfs van stadswege voor te zorgen, dat de Bekendmaking, zoo veel mogelijk, voor een' ieder verkrijgbaar zij en geweten kunne worden (17). Met genoegzaam heeft men daarbij, in de laatste jaren, mogen ondervinden, hoe zeer de loffelijke Maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen*, behalve hare andere groote verdiensten, bijzonder tot de verspreiding van deze Bekendmaking het hare heeft toegebracht (18). En waarlijk, het is van het hoogste belang, de aandacht des volks op de voorgeschrevene redmiddelen te bepalen. Bij den drenkeling, die zich in eenen schijndooden staat voordoet, is het nog aanwezige levensbeginsel als eene flauw brandende kaars, of als een bijna uitgedoofd vuur te beschouwen. Te groote toevoer van redmiddelen, te sterke prikkels, te veel aandrift op eene spoedige uitwerking, zouden zelfs het geringe levenslicht doen uit-

uitgaan, of de overgeblevene verborgene vonk geheel uitdooven. Indien men derhalve de Voorschriften der Maatschappij, te dezen aanzien, met oordeel en behoedzaamheid in acht neemt en te werk stelt, is er aanvankelijk nimmer aan het behoud van eenen drenkeling, die niet al te lang in het water heeft gelegen, of waarbij zich geene zekere teekenen des doods vertoonen, te wanhopen.

Volgens de door haar gegevene aanwijzingen, kan een ieder, wie hij ook zij, de redding van zijnen evenmensch beproeven, ook dan zelfs, wanneer men de hulp van een ervaren en kundig Geneesheer of Heelmeester zoude moeten missen. — Volgens hare Voorschriften geve men alzoo nimmer den moed op redding te spoedig verloren! — De ondervinding immers heeft het geleerd, dat drenkelingen, zelfs na eene bewerking, gedurende twee of drie, ja meer uren onafgebroken voortgezet, weder als in het leven zijn teruggebracht, en dat daardoor zeer vele ouders, echtgenooten of kinderen, het onuitsprekelijk genoegten mogten smaken, van hunne ge-

liefde panden, welke zij als onherstelbaar verloren achtten, nog wederom gezond en welvarende in hunne armen te drukken.

En nu, geëerde Toehoorders! brenge men zich voor den geest, dat voor vijftig jaren geene redmiddelen aan drenkelingen, immers zeer zelden, en dan nog doorgaans ongepast, werden toegediend; dat, sedert de oprigting dezer Maatschappij, reeds bijna *twee duizend* Medailles zijn uitgedeeld (19); dat door deze Instelling zeer zeker zoo vele schijndooden tot het leven zijn teruggeroepen; dat de aanmoediging op redding, en de meerdere of mindere vergoeding der gemaakte kosten, tot eene krachtdadige aansporing van velen zijn geweest; dat de hulp dezer Maatschappij zelfs tot verstikten van onderscheidenen aard zich heeft uitgestrekt; — en gereedelijk zullen wij moeten erkennen, dat alleen door deze Instelling, Gode zij dank! een zeer aanmerkelijk getal van onze Natuurgenooten, hetzij drenkelingen, hetzij verstikten, zijn gadegeflagen, verzorgd, en van eenen ontijdigen dood bewaard gebleven.

Inderdaad het eerste en meest in het oog loopende nut, door deze Maatschappij gesticht, bestaat wel voorzeker daarin, dat zij een groot aantal burgers voor den Staat, bijzonderlijk voor deze stad, heeft doen behouden; dan, daar zij haren werkkring in het algemeen nog verder heeft uitgestrekt, moeten wij haar onder dit gezichtpunt ook doen opmerken, als hebbende zij, te dien aanzien, door hare weldadige verrigtingen, zoo zeer eene billijke aanspraak op de dankbaarheid, niet van deze stad alleen, niet van het Nederlandsche volk alleen, maar zelfs van geheel *Europa*.

Ten voorbeelde noem ik, in de eerste plaats, dat deze Maatschappij een vast stelsel omtrent de soort en het juiste gebruik van redmiddelen heeft bepaald, en overal doen aannemen. Men was vóór hare oprigting, en wel gedurende de eerste jaren van haar bestaan, in tegenspraak omtrent zeer vele punten, betreffende de wijze, waarop sehijndooden behoorden behandeld te worden. Er waren mannen van gezag, welke deze; andere, welke gene soort van ligchaams-

bewegingen voor den drenkeling voorschreven. Sommigen wilden deze, andere gene prikkels aangewend en gebezigd zien. Hetgene deze heilzaam achtte, werd door eenen anderen geschikt geoordeeld, om niet zelden het laatste smeulende vonkje van het levensvuur uit te blusfen. Deze onzekerheid, deze strijd zoude welligt nog geduurd hebben, ware zij niet gelukkig door het beleid der Bestuurders van onze Stichting federt lang reeds beflist en ten einde gebracht. Men zamelde daartoe aller meeningen met zorg en onpartijdigheid bij elkander; men fchreef eene Prijsvraag uit, om elken Geleerde des te meer tot het leveren zijner bijdragen uit te lokken. Bestuurders traden met de grootste Natuur- en Geneeskundigen van *Europa* in onderhandeling, en, vrij van alle wetenschappelijke eenzijdigheid of ftelfelleer, dat graf der waarheid, alleen gedreven door waarheidsliefde en de zucht om nuttig te zijn, vergeleken zij alles met een fcherp vernuft; toetsten en deden toetsten aan proeven en waarnemingen, alles, wat te dezen opzigte was voorgesteld, waardoor dan ook,

ten

ten laatste, op grond der ervaring, door redenering voorgelicht en bevestigd, met volle overtuiging kon worden bepaald, op welke, en op welke wijze alleen, schijndoode drenkelingen behooren behandeld te worden; zoodat de hieruit geborene Voorschriften der Maatschappij, den stempel van waarheid en eenvoudigheid met zich voerende, van toen aan, den bijval van alle deskundigen hebben mogen genieten, en niet in *Nederland*, maar ook alomme, 'wijd en zijd, door geheel *Europa*, zijn aangenomen, en ook nog overal worden achtervolgd en in acht genomen (20).

Hieromtrent is deze Maatschappij derhalve met den geest der tijden voorwaarts gegaan, zonder zich door die der nieuwigheid alleen te laten wegslepen, — ook dit is eene ware verdienste. — Bezadigd heeft zij den middelweg gehouden; en het is met zoo veel genoeg als overtuiging, dat zij heeft gezien, hoe zeer hare eerste besluiten door de ondervinding zijn bewaarheid, daar er, wat den eigenlijken aard der redmiddelen betreft, bijna niets, ook in de
laat-

laatste tijden, heeft behoeven veranderd te worden.

Voorts heeft het voor ons eene hooge waarde, in onderscheidene opzigten, dat wij hier als een bijzonder nut, door deze Maatschappij voor het algemeen aangebragt, kunnen vermelden, dat de allezins uitmuntende Hoogleeraar, — die de wetenschappen, en geheel deze stad, door zijn geheele leven, ten duurste aan zich heeft verplicht, — reeds in het eerste tijdperk dezer Maatschappij, er op uit was, om de kennis van hetgene ter redding van drenkelingen noodig is, door openbare lessen, onder jonge Genees- en Heelkundigen te verbreiden. Bij ondervinding wetende, hoe weinig acht er op dat gewigtige stuk, bij de behandeling van de Heelkundige wetenschappen, in het algemeen gegeven werd, en niet dan maar al te zeer gevoelende, hoe veel nadeels daaruit voor de menschelijke maatschappij moest voortvloeijen, zonderde hij, ter wegneming, zoo veel mogelijk, van dat gebrekkige, bijzondere lessen af, gaf dezelve geheel belangeloos, bereikte zijn doel, zoo veel in hem was,
en

en bevorderde daardoor het doel der fichting dezer Maatschappij.

Mogt dan ook dit voorbeeld van onzen verdienstelijken BONN, onzen tegenwoordigen oudsten Medebestuurder, die nog in den avond van zijn leven in de Amsterdamsche Kweekfchole van Geleerdheid, als eene fter van de eerfte grootte, flonkert, wiens naam te regt naast dien van CAMPER ftaat, als wiens leerftoel hij federt zoo vele jaren zoo waardiglijk vervult; mogt dit zijn voorbeeld op alle Hoogefcholen van ons Vaderland nagevolgd, en ook daar opzettelijke lesfen worden gegeven over alles, wat de behandeling van fchijndooden betreft! — Door deze verbreiding der reddingsleere zouden gewis nog velen in het leven behouden worden. — En gij, intusfchen, eerbiedwaardige BONN! mogt gij deze vrucht van uwen arbeid, als de vrucht van hetgene gij gezaaid hebt, nog aanschouwen! —

Over den aard en de wijze van het gebruik der redmiddelen, zoo als wij hiervoor deden opmerken, had men voor het overige veelal ge-

twist

twist, dan, nog meer verschil heerschte er, onder de Geleerden, over de teekenen, waardoor men schijndood van dood kan onderscheiden. Het bestaan en de werkzaamheden der Maatschappij hebben, ook te dezen opzichte, niet weinig toegebragt, om deze gevoelens te bepalen, en die teekenen met meer zekerheid te doen kennen. Daardoor heeft zij vooral bevestigd, hoe veel men steeds met grond kan hopen in zoodanige gevallen, waarin te voren geen zweem van hoop tot herstel der drenkelingen scheen overig te zijn.

Eindelijk, deze Maatschappij heeft het voorbeeld gegeven aan geheel *Europa*. Toen zij was opgerigt, volgde haar het eerst de Republiek *Venetie*; daarna werden te *Milaan*, te *Padua*, in het Koningrijk *Napels*, te *Florence*, en te *Livorno* maatregelen, tot redding van drenkelingen, daargesteld, uitdrukkelijk geschoeid volgens de leest der zoodanige, als door de Maatschappij hier te Lande waren opgegeven. Weldra gebeurde hetzelfde te *Hamburg*. In de Oostenrijksche Staten verscheen kort daarna,

op

op dit onderwerp, eene zeer belangrijke Verordening, op last van de groote MARIA THERESIA. In *Frankrijk* werden onderscheidene Bevelen, wegens deze zoo gewigtige zaak, algemeen gemaakt; in *Parijs* vooral werd onze Maatschappij, op Koninklijk gezag, met bijzondere goedkeuring vereerd en nagevolgd. De Geleerden van onderscheidene landen, die zich zoo zeer beijverden om het reddingswerk voort te planten, zoo als VISCONTI in *Italië*, DE HAAN te *Weenen*, en PIA te *Parijs*, gaven aan de Maatschappij, in hunne voortreffelijke geschriften, openbaar te kennen, dat zij den door haar aangegevenen nieuwen weg infloegen en bewonderden.

Trouwens, het bestuur der Maatschappij werd ook zoodanig ingerigt, dat zich in hetzelfde voortreffelijke en geleerde mannen bevonden, die met anderen buiten 's Lands in betrekking waren, en haar alzoo elders konden doen waarderen. Onder anderen deed de Geneesheer en Medebestuurder, SCHLOSSER, het eerste Stuk der Gedenkschriften van de Maatschappij
bij

bij de Keizerlijke Akademie te *Petersburg* bekend worden; en weldra gelastte de onsterfelijke CATHARINA II, dat Stuk in de Rusfische taal te doen overbrengen, en in haar uitgestrekt Rijk te verspreiden. Door den Medebestuurder, CLAUDE NOORTWYCK, werd een zakelijk uittreksel uit dezelfde Gedenkschriften aan de Koninklijke Maatschappij te *Londen* medegedeeld, en aldaar met welgevallen ontvangen; dan het was eerst in het jaar 1774, dat er in *Engeland* eene Maatschappij Tot redding van Drenkelingen tot stand kwam, dat aldaar ons Amsterdamsche voorbeeld gevolgd werd (21). Te *Berlijn*, te *Dresden*, te *Bern* in *Zwitserland*, in de *Oostenrijksche Nederlanden*, en in het Koningrijk *Denemarken*, eindelijk, werden gelijksoortige Inrigtingen, in navolging van de onze, bewerkstelligd. — Met één woord, het geheele beschaafde *Europa* heeft het door deze Maatschappij ontdekte heilrijke spoor betreden; en, wanneer men de buitenlandsche Verordeningen, op dit onderwerp, sedert vijftig jaren bestaande, nagaat, zal men gereedelijk ontwaren, dat

dat zij onze inrigtingen ten gids hebben genomen; zoodat alleen de plaatselijke omstandigheden en de regeringsvormen van ieder land aan dezelve eene andere wijziging, dan die in ons Vaderland plaats vindt, gegeven hebben.

Ziet daar dan, geëerde Toehoorders! onze Maatschappij, die aldus het eerste de *théorie*, om schijndoode drenkelingen, als ware het, in het leven terug te roepen, algemeen in werking gebragt heeft; — die aan hare instelling eene nationale inrigting heeft gegeven; — die *Europa* daarin het eerste ten voorbeelde geweest is; — die daardoor, en in deze stad, en alomme, menschen voor hun Vaderland, voor de waardste betrekkingen in het leven, heeft doen behouden! Ziet daar deze Maatschappij, zoo als dezelve vijftig jaren onafgebroken bestaan heeft, en die, gelijk wij hopen, onder den Goddelijken zegen, zal blijven voortduren; — die niet zal ophouden het eens begonnene grootfche ontwerp voort te zetten, — en, met den geest der tijden voortgaande, uit latere ontdekkingen en waarnemingen nuttige gevolgen zal trekken, om zoo doen-

de meer en meer naar de volmaaktheid te streven.

En hiermede wende ik mij tot U, edele menschenvrienden, die de geldmiddelen, waarmede de goede Voorzienigheid U beschonken heeft, tot het voortdurend bestaan dezer Maatschappij, uit eigene beweging, aanwendt, en daardoor zoo veel deel hebt aan hetgene door haar, voor het algemeen, is ten uitvoer gebragt; doch uwe daden hebben getoond, dat Gij geene aanprijzing verlangt! Gij wilt het goede uit u zelve, en doet het ongevraagd. Zonder twijfel zijn er nog velen, die met hetzelfde verlangen zijn beziel, en zich daardoor weldra aan U in wel-
doen zullen aansluiten.

Vooraf gedenken wij nogmaals, en met dankbare gevoelens, aan den bijstand en opbeuring, welke de Maatschappij, in het door haar beleefde tijdperk, van 's Lands Overheden, en dezer stads Regering, heeft ondervonden; van dezer stads Regering, die thans nog uit zich zelve zoo veel tot haar bestaan en voortdoring bij-
draagt.

draagt. Te allen tijde toch, geëerde Toehoorders! hebben zich de Regenten dezer groote wereldstad, bij uitnemendheid, hierin onderscheiden, dat het voor hen genoeg ware, eene menschlievende en waarlijk nuttige Inrigting te zien daarstellen, om dezelve uit eigene beweging, vaderlijk, en, als ware het, aan de hand voort te helpen. — En nu althans, onder eene uit grond van ons hart verlangde weldadige regering van onzen Koning, uit het Huis VAN ORANJE, nu daardoor de zorg voor dit Gewest, en voor deze stad, in zulke goede handen is geplaatst, nu althans mogen wij zeker stellen, dat het onzer stads Overheid, niet minder dan voor dezen, zal gelukken, der Maatschappij in haren werkkring, waar zulks vercischt wordt, te doen handhaven en te sterken.

Pligtmatig is het voor ons, om de van U, Achtbare Regenten! zoo zeer genotene weldaden te erkennen; om in het openbaar te vermelden, dat wij op dezelve, bij aanhoudendheid, den grootsten prijs blijven stellen; maar voor U zelve moet eene dergelijke uitboezeming, ter onzer verdere aanbeveling, geheel en al overtollig schijnen, daar het

befef, van voor het algemeen nuttig te zijn, U eene genoegzame drijfveer is, om, in de gegevene omftandigheden, het welzijn dezer ftads ingezetenen, onder het oog van eenen Vader des Vaderlands, zoo veel mogelijk, te bevorderen.

Ook wenden wij ons tot U allen, zeer aanzienlijke, geleerde en voortreffelijke mannen, die, door uwen ftand en aanleg, onze pogingen kunt ondersteunen, en, door uwe tegenwoordigheid te dezer plaatfe, het ondubbelzinnige bewijs oplevert van het deel, hetwelk Gij neemt in onze Inftelling. — Onvangt daarvoor onzen opregten dank; en dewijl deze Maatschappij U op het harte weegt, als eene regt Vaderlandfche Inftelling, dewijl Gij befef, dat zij het behouden van menfchen, van burgers ten doel heeft, dat zij weder zamenhecht de teederfte banden der Natuur, welke door den dood onherftelbaar fchenen afgefmeden, vinden wij daarin zoo vele dringende redenen, om de bevordering van de belangen dezer Maatschappij te allen tijde van U, met een vol vertrouwen, te mogen verwachten.

Aan

Aan het Eerwaardig dubbel Consistorie, benevens de Commissie tot de Kerkelijke Zaken der Walsche Gemeente, zij onze welmeenende dankerkentenis, in het bijzonder, toegebracht voor de heusche wijze, waarop zij dit Kerkgebouw, tot het vieren van dezen gedenkwaardigen dag, wel hebben willen doen dienen.

Zonder twijfel gevoelt ieder uwer, geëerde Toehoorders! wier hart wel geplaatst is, hoe veel wij der goede Voorzienigheid te danken hebben voor het nuttige, door deze Maatschappij gesticht; voor de bewaring, tot dus verre, van ons en de onzen! Zonder twijfel wordt uw Godsdienstig gevoel daardoor opgewekt: dat dan ook niemand uwer dit Kerkgebouw verlate, zonder ten minste de blijken daarvan te hebben doen kennen door mededeelzaamheid aan de *Armen*, welke wij, te dien einde, de vrijheid nemen U ten krachtigste aan te bevelen.

Toehoorders van alle rangen, standen en geslacht! Gij ziet thans allen, en kunt het niet genoeg beseffen, hoe bij uitstek geschikt deze stad is, om grootsche Instellingen tot stand te brengen;

hoe het steeds belangrijker wordt, haar in haar zedelijk leven, om mij zoo eens uit te drukken, in hare zedelijke kracht, in al hare betrekkingen, op te merken, en dezelve aan te wenden, ten einde algemeen nut te doen, en daardoor 's Konings welbehagen te verdienen. Immers, dat leven, Gode zij dank, die kracht van *Amsterdam*, behoeft slechts de voorwerpen, welke harer waardig zijn, en eene gepaste vrijheid van handelen, om zich in al haren omvang, boven alle fteden van *Nederland*, voor het oog van geheel *Europa*, allerbelangrijkst te doen kennen. Hiervan, geëerde Toehoorders! hebt Gij, onder vele andere, een bewijs in deze Maatschappij; en zoo zeer als dezelve eene algemeene en edele strekking heeft, om burgers voor het Vaderland te behouden, zoo zeer moet het nu in het oog vallen, dat zij in deze, voor die haar kennen, onschatbare stad, voor ons allen, voor ieder mensch, die haar leert kennen, eene oneindig hooge waarde bezit. Zijn dan onze Natuurgenooten aan ons, door de banden des bloeds, of door andere betrekkingen, ten

naauw-

naauwste verbonden, — en wie, die menschelijk gevoel bezit, zal dien band miskennen? — des te meer is het voor ons belangrijk, dat de hoop op redding van eenen schijnbaren dood, door de instelling dezer Maatschappij, niet altijd bij drenkelingen behoeft opgegeven te worden; dat, bijaldien ongelukkiglijk een der onzen, dat God verhoede! in dien beklagenswaardigen staat werd aangetroffen, er zelfs waarschijnlijkheid is, dat hij aan onze harten nog niet zal ontrukkt worden; dat, — hoe opbeurend is niet dit denkbeeld! — de dood nog niet zal bestaan, daar, waar dezelve zich anderzins in zijne afzigtige gedaante reeds doet opmerken.

Welaan dan, waarde Stad- en Landgenooten! vereenigen wij ons allen tot het instandhouden en uitbreiden van eene Inrigting, waarbij elk onzer zoo veel belang heeft! — Vereenigen wij ons daartoe met moed en ijver, opdat deze Maatschappij, onder den Goddelijken zegen en bijstand, tot op het laatste nakroost overga en voor *Nederland* een Gedenkteeken blijve! — Zoo zullen allen, die tot hare voortdoring eenigzins

hebben medegewerkt, steeds deelen in de hulde, welke wij, naar onze zwakke vermogens, en nimmer genoeg naar waarde, aan hare eerste Oprigters hebben toegebracht! — Zoo zullen wij, die ons aan hen trachten aan te sluiten, nog bij onze kinderen en bij het Vaderland ten goede gedacht worden, wanneer wij niet meer zullen zijn! — Zoo zullen allen, die zich met ons tot dit groote doel vereenigen, het onschatbare voorregt mogen genieten, om eenen heilzamen gloed in de borst van alle Nederlanders, — tot eer en roem van het dierbare Vaderland, onophoudelijk, en tot aan het laatste nageslacht, — te verspreiden!

B I J L A G E N

E N

A A N M E R K I N G E N.

(1) Bladz. 9.

Men zie het Vervolg op J. WAGENAAR, *Beschrijving van Amsterdam*, IV. Deel, bladz. 279 en 393. — C. J. NIEUWENHUIJS, *Geneeskundige Plaatsbeschrijving*, bl. 114 en 115.

(2) Aldaar.

De Maatschappij opgericht zijnde, hebben hare Bestuurders telkens jaarlijksche berigten van derzelver staat openbaar gemaakt, onder den titel: *Historie en Gedenkschriften van de Maatschappij, Tot redding van Drenkelingen, opgerecht binnen Amsterdam*, M D C C L X V I I; gedrukt bij PIETER MEIJER, op den Dam. Van deze *Gedenkschriften* zijn reeds zestien Stukken in het licht verschenen; dezelve worden van tijd tot tijd vervolgd, en zijn nu bij den Boekverkooper de Wed. G. WARBARS en Zoon te bekomen. Toen de Maatschappij vijf en twintig jaren bestaan had, is er een *Berigt* van hare lotgevallen, tot op dien tijd, in druk uitgegeven, vervaardigd door den tegenwoordigen oudsten Bestuurder der Maatschappij, den Ridder en Hoogleeraar A. BONN.

(3) Bladz. 10.

De namen der thans levende Bestuurders der Maatschappij zijn op de hierachtergevoegde Lijst vermeld.

Omtrent het Bestuur zelf kan het volgende dienen:

Bij de oprigting der Maatschappij was het getal der Bestuurders op tien bepaald. — Naderhand is dat getal vermeerderd tot veertien. — Zoodanige Bestuurders, die, of in eenen achttingwaardigen en gevorderden leeftijd van hunnen arbeid rust verlangen, of om andere gewigtige redenen een welverdiend ontslag bekomen, behouden echter hunne betrekking tot, en blijven een werkelijk deel nemen aan het algemeen beleid, onder den titel van *honorair*, doch zij zijn vrijgesteld van de verpligting tot het waarnemen der gewone en algemeene Vergaderingen.

De gewone Vergaderingen worden op Donderdag na den middag, alle drie weken, gehouden in den *Doelen*, op de *Garnalenmarkt*. — Volgens eenen rooster zijn vijf Bestuurders verplicht zich aldaar te bevinden, ter afdoening der voorkomende zaken, bestaande in het beoordeelen der gevallen, door Heeren Correspondenten buiten deze stad aan hen medegedeeld, en in het houden der briefwisseling met dezelve, in het hooren der Wijkmeesters, der Genees- of Heelmeesters, en der getuigen omtrent gevallen binnen deze stad, in het be- loonen van de Redders met den Eereprijs, of in het toewijzen van mindere belooningen aan helpers, en het bepalen der vergoeding aan de Tappers, altijd in het oog houdende, dat zulks, ten opzichte dezer belooningen en vergoeding, alléén geschiede voor minvermogende drenkelingen of derzelve naastbestaanden.

Behalve deze gewone driewekelijksche Vergaderingen,

wor-

worden er, naar gelang van zaken, algemeene Vergaderingen, waartoe alle Bestuurders opgeroepen worden, gehouden. — In dezelve wordt gehandeld over alles, wat de algemeene belangen der Maatschappij betreft, zoo als in het gegevene Verslag kenbaar is gemaakt.

Onder de Bestuurders, welke men uit onderscheidene standen tracht te verkiezen, bevinden zich gemeenlijk een of twee der verdienstelijkste Genees- en Heelkundigen in deze stad.

(4) Bladz. 11.

Dergelijke schilderingen vindt men in het gedicht van de uitmuntende Dichteresse, LUCRETIA WILHELMINA VAN WINTER, geboren VAN MERKEN, ter gelegenheid van het oprigten dezer Maatschappij, voor het Eerste Stukje van hare *Gedenkschriften* geplaatst, overwaardig om hier voor allen herhaald te worden:

Gelukkig Land, waarin Barmhartigheid
Haar vaste woning heeft verkoren,
En haren bijstand toegezworen
Aan 't Menschdom dat om redding schreit.
Gelukkig Land, uw mededoogen
Verspreid haar' luister naar den hoogen,
En trekt de nimmerfluisrende oogen
Der weldoende Oppermajesteit.

Van hier, van hier, verdoolde stervelingen,
Wier wreed en onbewogen hart,
Gevoeleloos van 's naasten smart,
Nooit deelt in hun bekommelingen.
Neen; komt, ei komt, slaat uw gezigt
Op 't geen Barmhartigheid verrigt;
Ziet haar gesterkt door trouw en pligt,
Den Dood zijn veege prooi ontwringen.

Zij, die van ouds in 't bloeiend Nederland
De troost was van onnoozle Weezen,
Der Armen krankheên hielp genezen,
Haar steeds ter hulp gereede hand
Den Oudenstok heeft aangeboden,
Den Vreemding schraagde in alle nooden,
Ontruikt thans 't gapend graf de Dooden,
En redt hen door haar' onderstand.

Zij, zij alleen was magtig om te ontdekken,
Dat, als een mensch, in 't zwalpend nat,
Gevoel en kracht verloren had,
Men 't levensvonkje nog kon wekken:
Fluks brengt ze, uit zucht voor 't algemeen,
Verscheiden Braven op de been,
Om, door hunne edelmoedigheên,
Aan honderden ten troost te strekken.

Deez', door haar' raad en invloed aangezet,
Gevoelen zich om strijd gedreven
Tot redding van het veege leven:
Hier geeft Barmhertigheid de wet.
Men ziet, in 't woên der doodsgavaren,
Naar kunne, staat, noch naam, noch jaren;
En wenscht noch raad, noch goud te sparen,
Opdat de Drenkling zij gered!

De waterkant beschouwt met duizend oogen
Hoe fluks de Deernis zich met vlijt
Aan 't reeds verstijfde ligchaam kwijt;
Elks hart werkt mede uit mededoogen.
Het schreijend maagschap schoolt bijeen,
En zendt zijn jammerlijk geweên,
Met aller wenschen en gebeên,
Bijna wanhopend' naar den hoogen.

De Moeder, die de hoop van haar gezin,
In 't onmeêdoogend nat bedolven,
Verstikt, ziet trekken uit de golven,
Vat, door getrouwe kindermijn,
Daar allen harer zich erbarmen,
Het Jongske al bevende in hare armen,
En tracht het in haar' schoot te warmen,
En kust de lucht de longen in.

Straks wordt elks hart tot deernis aangedreven:
Zij ziet haar teêrheid onderstut;
Elk ijvert om, haar huis ten nutt',
Den dood met kracht te wederstreven:
Men stooft, men koestert en verbindt,
Totdat men 't levensvonkje vindt,
En de eerste hartslag van het Kind
Herroept de Moeder mede in 't leven.

De Gade, die haar' Gade als dood beschreit,
En in haar tranen schijnt te smoren,
Ziet hem als uit het graf herboren;
Wie had zich met dat heil geveleid!
Men hoort, op duizend blijde wijzen,
Den opgeheven lofgalm rijzen,
Om God, den hoogen God, te prijzen,
En d'ijver der Barmhartigheid.

o Braven, die zoo grootsch u hebt gekweten,
En voor al 't sterfelijk geslacht
Een' nieuwen zegen uitgedacht!
Nooit worde uw eedle deugd vergeten!
Smaakt lang het onwaardbaar zoet
Dat ongetwijfeld volgen moet
Voor 't hart dat zucht tot weldoen voedt;
De zachte rust van 't rein geweten!

Verleent nog lang uw hulp en onderstand
Aan uw bedrukte medemenschen.
De hoogste Magt vervulle uw wenschen,
En kroone uw zorg aan allen kant!
Gij hebt uw Christendom beleden
Door in uws Meesters spoor te treden;
Volgt, volgt op 't ijvrigst lang zijn schreden,
Tot heil van 't omgelegen Land.

De vloeistoffe, ons ten voordeele, allerwegen
Verspreid door Neêrlands grondgebied,
Verdelg' voortaan den Landzaat niet!
De Algoedheid blijve ons steeds genegen!
Haar gunst, die voor ons welzijn pleit,
Spare, als de schuld ten Hemel schreit,
Het volk om uw barmhartigheid!
Zoo strekt ge al 't Land ten dubblen zegen.

(5) Bladz. 14.

Dit vooroordeel en deze behandeling van drenkelingen dagteekenen reeds van vroegere tijden. — Zoo vindt men in het *Groot Privilegie van Vrouwe MARIA, van 14 Maart 1476*, in dezer Stads *Handvesten*, I. Deel, bl. 82.

„ Item, geene berieders, noch andere officiers in
„ onse voorschrevenen Landen, hoedanig zij zijn, en
„ zullen iemand mogen molesteren van lijf ofte van
„ goede, daar men iemand dood vindt onder dexel van
„ dien, dat die doode hem zelve verdaan, en gedood
„ zoude hebben, ten ware dat men eerst wettelijken
„ bevonden, dat die persoone hem zelve met opsett
„ en wille, en met boosheid verdaan hadde. Ende
„ men

„ men zal een Ijegelijken uit den water mogen trekken ,
„ die men daar inne vindt , hij zij levende of door ,
„ fonder verbeuren , maar indien hij doot bevonden
„ wort , *fo fal men weder met de voeten in 't water*
„ *leggen.*”

(6) Bladz. 19.

Ik bedoel hier de Verhandeling van den Heer JAN ENGELMAN, in het Vierde Deel der *Verhandelingen*, uitgegeven door de *Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen te Haarlem*, in het jaar 1758, ten titel voerende: *Eenige bedenkingen over verstikkinge en verftikken.*

(7) Bladz. 20.

GUMMER, Dissertatio inauguralis, de causa mortis submersorum, eorumque resuscitatione, experimentis et observationibus indagata, *Groningae*, 1761, welke Verhandeling in het Hollandsch is uitgekomen, onder den titel: *Verhandelinge over het stikken der drenkelingen, en de herstellinge der verdronkene, uit proeven en waarnemingen opgemaakt, door J. GUMMER, Med. Doctor, en Landschaps-Medicus van Drenthe; te Groningen, bij JACOB BOLT, 1768.* Dezelve is aan de Maatschappij, door den Schrijver, ten geschenke toegezonden.

J. H. STOLTE, Dissertatio inauguralis, de morte suspensorum alisque huc spectantibus, *Groningae*, 1766.

(8) Bladz. 24.

De eerste Registers der Maatschappij vermelden: „ dat
„ de Heer JACOB DE CLERCQ dikwijls met aandoe-
„ ning

„ ning had gelet op deze onbetwistbare waarheid, dat
„ in ons Land, gelijk ook in andere landen, vele dren-
„ kelingen alleen het leven verliezen, omdat men niets
„ tot hunne behoudenis aanwendt, of dewijl men ge-
„ heel iets anders doet dan men eigenlijk doen moest,
„ of eindelijk, dewijl men niet spoedig genoeg handen
„ aan het werk slaat; waarvan eene der voornaamste
„ oorzaken is het vooroordeel, alhier zoo algemeen,
„ dat namelijk wanneer een drenkeling, die uit het
„ water gehaald wordt, geene teekenen van leven geeft,
„ het niemand geoorloofd is, denzelfen in zijn huis te
„ nemen, zelfs niet aan te raken, dan alleenlijk om
„ hem aan den wal met het hoofd buiten het water op
„ te hangen, en dat wanneer hij dus eenmaal is vast-
„ gemaakt, alleen daartoe gemagtigde personen hem mo-
„ gen losmaken. Door dit denkbeeld getroffen, dacht
„ hij, dat indien men het voormelde vooroordeel kon
„ uitroeijen, en, bij dergelijke gevallen, de getuigen
„ door èene premie werden aangespoord, om de ver-
„ eischte pogingen in het werk te stellen, en dat zij
„ wisten, welke manier van behandeling hierbij ten eer-
„ ste moest gebezigd worden, alsdan velen van die on-
„ gelukkigen behouden zouden worden.”

„ Na voorafgaande raadplegingen met de Heeren
„ GYSBERT ANTWERPEN VERBRUGGE VAN
„ FREYHOFF EN CORNELIS VAN ENGELN, en
„ de noodige maatregelen, dienaangaande genomen, ga-
„ ven zij hunne Bekendmaking in N°. 86 van het we-
„ kelijksch papier, de *Philosooph* genaamd, waarvan de
„ laatste der genoemde Heeren de Schrijver was, in
„ het licht, en door een eerste geval sterk aangemoe-
„ digd, en wenschende hunne slichting bestendig te ma-
„ ken, stelden zij voor aan de Heeren JOHANN GOLL

„ VAN

„ VAN FRANKENSTEIN, CORNELIS VOLLENHO.
„ VEN, CLAUDE NOORTWYCK, JEAN SCIPION
„ VERNEDE, Predikant bij de Walsche Gemeente, en
„ JOHANNES ALBERTUS SCHLOSSER, Med. Doc-
„ tor, zich bij hen te voegen, om gezamenlijk dit
„ werk te besturen, hetwelk door de laatstgemelden met
„ vreugde en ijver werd aangenomen. Kort daarna
„ werd de Heer PIETER MEIJER hun toegevoegd, en
„ naderhand werd ook de Heer JOANNES LUBLINK
„ DE JONGE in die zelfde betrekking verkoren, wan-
„ neer besloten werd, zich bij het getal van tien te
„ bepalen.”

(9) Bladz. 24.

Het Weekblad, de *Philosooph* genaamd, is gedrukt bij
P. MEIJER, een' der eerste Bestuurders dezer Maat-
schappij, en bij de Wed. K. VAN TONGERLO en
ZONN, in 1766.

(10) Bladz. 25.

De eerste Bekendmaking, in N°. 86 van het Weekblad
den Philosooph, geplaatst zijnde op den 6den Augustus
1767, kan die dag met regt gehouden worden voor den
geboortedag dezer Maatschappij.

(11) Bladz. 26.

JACOB DE CLERCQ was een hoogstachtingwaardig
mensch en Koopman, en is overleden in het jaar 1777.
Een zijner kleinzonen, JACOB FOCK, is thans Mede-
bestuurder der Maatschappij.

G. A. VERBRUGGE VAN FREYHOFF was deelge-
noot in het aanzienlijke Handelshuis van VERBRUGGE
EN GOLL. Na gewigtige diensten aan de Maatschappij

bewezen te hebben, is hij kinderloos overleden, in het jaar 1779.

C. VAN ENGELN, die zijne welbesnedene pen, gelijk hiervoor is gebleven, zoo zeer ter oprigting en instandhouding dezer Maatschappij heeft gebezigt, is overleden in het jaar 1793.

CLAUDE NOORTWYCK, een aanzienlijk Koopman in deze stad. Op zijn voetspoor is het Handelshuis van zijne thans levende kleinzonen, onder de firma van DANIEL CROMMELIN EN SOONEN, nog in vollen luister. Deze vereeringwaardige man heeft niet weinig bijgedragen tot het bekend worden der Maatschappij buiten 's Lands. Hij is in hoogen ouderdom overleden in het jaar 1797.

JEAN SCIPION VERNEDE, Predikant bij de Walsche Gemeente alhier, heeft niet alleen, met den meestmogelijken ijver en nauwkeurigheid, de Aanteekeningen van al het merkwaardige dezer Maatschappij geboekt, maar ook het Eerste Stukje van hare *Gedenkschriften* in de Fransche taal opgesteld. Hij is gestorven in het jaar 1779.

PIETER MEIJER, Boekhandelaar, wiens huis, zoo als ons de berigten vermelden, bijzonder verstrekte tot eene verzamelplaats van Geleerden, van liefhebbers van Geleerdheid, of van hen, die voor het algemeen wenschten nuttig te zijn, en waarhenen ook zijne pogingen zich zoo zeer uitstrekten. Hij belastte zich met het ontvangen te zijnen huize van alle berigten voor de Maatschappij, en van voorkomende gevallen wegens drenkelingen. Hij is overleden in het jaar 1781. Het is bij zijne hem waardige dochter, de Wed. WARENARS, dat dergelijke berigten alsnog ingezameld worden.

JOHANN GOLL VAN FRANKENSTEIN, deelgenoot in het genoemde Huis van VERBRUGGE EN GOLL; door deze en andere betrekkingen naauw aan den Heer VERBRUGGE VAN FREYHOFF verbonden, en met deszelfs denkbeelden omtrent deze Maatschappij bekend, is het niet te verwonderen, dat deze vereeringwaardige man zich onmiddellijk aan het eerste *Driemanschap* heeft aangesloten. Gedurende elf jaren van de eerste oprigting der Maatschappij af, was hij Thesaurier van dezelve, en bestuurde alzoo derzelve geldmiddelen. Na zijn ontslag als zoodanig, wegens toenemende verzwakking aan zijn gezigt, bleef echter zijne heldere menschlievende ziel, als gewoon Bestuurder, onvermoeid voor de belangen der Maatschappij werkzaam. Hij is overleden in het jaar 1785. Zijn zoon, JOHANN GOLL VAN FRANKENSTEIN, een der tegenwoordige Medebestuurders, is hem onmiddellijk opgevolgd.

CORNELIS VOLLENHOVEN, mede een braaf Koopman te dezer stede, en voor deze inrigting hoogstverdiensfelijk door zijne betrekkingen, overleed in het jaar 1789, waarna zijn zoon, HENDRIK VOLLENHOVEN, eerst als gewoon, en vervolgens als honorair Bestuurder, nu nog des waardigen vaders plaats vervult.

JOHANNES ALBERTUS SCHLOSSER, Geneesheer, te vroeg, in het jaar 1769, aan de Maatschappij ontrukt, heeft derzelve geneeskundige Voorschriften vooral bewerkt, en, door zijne briefwisseling met geleerde mannen in *Europa*, niet weinig tot het bekend worden der Maatschappij bijgedragen, zoo als ook aan hem onder anderen te danken is, dat hare eerste *Gedenkschriften* te *Petersburg*, en daardoor ook in het Russische Rijk, zijn bekend geworden.

JOANNES LUBLINK DE JONGE, naar waarde bekend door de schoone *Lofrede*, welke de Eerwaardige Heer C. W. WESTERBAEN op hem gehouden heeft, en in het jaar 1817 in druk is uitgekomen. Het Eerste Stukje der *Gedenkschriften* dezer Maatschappij is door hem in het Hollandsch overgebracht, en de Berigten van volgende jaren zijn grootendeels uit zijne pen gevloeid. — Onder de tien eerste Oprigters der Maatschappij, heeft deze voortreffelijke man het laatste den tol der Natuur, in het jaar 1816, in hoogen ouderdom, betaald. Hoe aangenaam zoude het niet aan de tegenwoordige Bestuurders geweest zijn, dezen laatste der eerste Oprigters van de Maatschappij nog het vijftigjarig bestaan van hetgene mede door hem gesticht was, te hebben zien beleven!

(12) Bladz. 26.

Uit zedigheid hebben zij zonder twijfel dezen rang gehouden. In de *Gedenkschriften*, door hen uitgegeven, vermijden zij zorgvuldig, den eenen boven den anderen te verheffen wegens het deel, hetwelk ieder van hen aan de instelling der Maatschappij had genomen. De niet bekende bijzonderheden, door ons te hunnen opzigte vermeld, zijn ons echter uit goede Oorkonden gebleken.

(13) Bladz. 27.

In N°. 86 van *den Filosooph* kondigden zij onder anderen aan: „ Deze Premie zal bestaan in eene Gouden Medaille, op den kant van welke de naam desgenen, die door zijne welaangelegde hulp eenen ongelukkigen gered heeft, gesteld zal worden, en zal zich dit over al de Zeven Provinciën uitstrekken.”

„ Bijaldien deze persoon, in plaats van gemelden pen-

„ ning „

„ning, liever zes gouden Dukaten wil ontvangen, zal
„zulks te zijner keuze staan.”

(14) Bladz. 30.

In het aanzienlijk *Rotterdam*, zoo als uit de hier-
achtergevoegde Lijst der Correspondenten blijkt, is een
grooter aantal met de werkzaamheden belast; en om de-
zelve des te doelmatiger te doen zijn, worden aldaar
geregelde Bijeenkomsten gehouden, en zelfs ook aan
sommige redders van drenkelingen buitengewone beloo-
ningen gegeven, zoodat de inrigting aldaar met reden
op eenen hoogen prijs mag gesteld worden.

(15) Bladz. 32.

De eerste Oprigters en Bestuurders hebben, ingevolge
Art. IX van hun Reglement, ieder voor hun hoofd,
jaarlijks aan de Maatschappij gegeven vijf gouden Rij-
ders, en dat zoo lang als de inkomsten niet toereikende
waren, om de kosten goed te maken. Daarenboven
gaven de Heeren DE CLERCQ, VERBRUGGE, GOLL,
MOORTWYCK en VOLLENHOVEN te zamen twee
duizend Gulden, om een eerste fonds daar te stellen.

(16) Bladz. 33.

Zeer waar drukte zich hieromtrent nog onlangs, on-
der anderen, uit een zeer verdienstelijk Dichter, den
lof dezer Maatschappij en harer begunstigers vermelden-
de, in den *Algemeenen Kunst- en Letterbode* voor het
jaar 1817, N°. 51.

Gij bragt, vereend met tal van braven,

o Eedle WILLEM! milde gaven.

Wij zwijmen voor uw deugd en komen lofs te kort,

Maar zweven om uw graf, met weemoed en met smarte,

Met de ceuwige eerzuil in ons harte;

Uw goud is niet vergeefs gestort!

(17) Bladz. 38.

De laatste *Bekendmaking* van den 15den October, 1817, is hiernevens gedrukt; dezelve is op gezag van de Edele Achtbare Heeren Burgemeesteren dezer stad alom aangeplakt en ter nakoming aanbevolen.

De thans nog levende Donateurs en Donatrices zijn op de hierbij gedrukte Lijst vermeld.

(18) Aldaar.

In de Almanakken, door de Maatschappij: *Tot Nut van 't Algemeen*, uitgegeven, is de hoofdzakelijke inhoud der voorgeschrevene redmiddelen bekend gemaakt. Die loffelijke Maatschappij is er steeds op uit, om, zoo veel mogelijk, tot de meer algemeene verspreiding van deze *Bekendmaking* bij te dragen.

(19) Bladz. 40.

Het juiste getal der geredde gevallen, in het tijdvak van vijftig jaren, bedraagt 1954, dat is van zoodanige gevallen, waarin het gebleken is, dat de drenkeling, zonder eenige teekenen van leven, uit het water gehaald, wederom als in het leven is hersteld, en waarvoor aan den redder is toegelegd de Gouden Medaille, of de Zilveren Medaille en het overige in geld.

Opmerkelijk is het, dat ook de hoop op dezen Eereprijs bijzonder medewerkt. om het publiek, vooral in deze stad, op iederen drenkeling opmerkzaam te doen zijn, en om hetzelfde, als ware het, te doen toefnellen tot deszelfs behoudenis.

Daardoor werkt deze aansporing krachtdadig mede, om den schijndooden toestand van zeer vele drenkelingen

te voorkomen. En terwijl nagenoeg alle gevallen van drenkelingen in deze stad ter kennisse van Bestuurders der Maatschappij gebragt worden, hebben zij steeds opgemerkt, dat daar, waar de teekenen des doods niet zeker zijn, er nog altijd redmiddelen aan den drenkeling aangewend worden.

Het gevolg van een en ander is, dat zelfs een groot aantal drenkelingen voor eenen schijndooden staat is bewaard gebleven.

(20) Bladz. 43.

Men raadplege in dezen vooral de *Gedenkschriften* der Maatschappij, en de geschriften van onderscheidene Geleerden, zoo hier te Lande als elders in *Europa*, en aldaar opgenoemd.

(21) Bladz. 48.

Te dezen aanzien is zeer opmerkelijk eene Aanteekening in het Vervolg op J. WAGENAAR, *Beschrijving van Amsterdam*, IV. Deel, bl. 279. Voorts is er gezorgd, dat in *Londen*, bij COGAN, zijn uitgekomen de *Gedenkschriften* dezer Maatschappij, in het Engelsch overgezet, loopende van 1767 tot 1771.

L I J S T
VAN DE TEGENWOORDIGE
BESTUURDERS
DER
MAATSCHAPPIJ
TOT REDDING VAN DRENKELINGEN.

ANDREAS BONN, *Med. Doct. Anat. et Chir. Profesfor.*

GERARD VERRIJN. *Honorair.*

Mr. HENDRIK VOLLENHOVEN. *Honorair.*

JOHANN GOLL VAN FRANKENSTEIN,

STEPHANUS DE CLERCQ. *Honorair.*

JAN ANANIAS WILLINK.

GERRIT BOSCH.

MAURITS HENDRIK CHRISTIAAN] HERMING-
HUISEN. *Honorair.*

JOHANNES CARP.

JACOB FOCK.

Mr. PIBO ANTONIUS BRUGMANS.

ARNOUD JACOB DE BORDES.

JAN JACOB BYSTERUS HEEMSKERK.

Mr. CORNELIS FELIX VAN MAANEN. *Honorair.*

JAN WILLINK, JANSZ.

Mr. PIETER ALEXANDER VAN BOETZELAER.

Mr. SILVESTER ÆMILIUS VERBURG.

ABRAHAM VAN EEGHEN.

HENDRIK BOSSCHA, *Med. Doctor.*

L I J S T

L I J S T

V A N D E

C O R R E S P O N D E N T E N

D E R

M A A T S C H A P P I J

T O T R E D D I N G V A N D R E N K E L I N G E N .

Alkmaar,	M. J. DE LANGE,	<i>Notaris.</i>
Arnhem,	H. H. DONKER CURTIUS,	<i>Predikant.</i>
Aalsmeer,	J. VAN ZYVERDEN,	<i>Burgemeester.</i>
Bergen op Zoom,	F. SIBMACHER.	
Breda,	F. DE GROOT SCHIMMEL,	<i>Med. Doct. en Vroedm.</i>
Brielle,	M ^r . H. T. HOIJER,	{ <i>Substitut Officier bij de Regibank van eersten Aanleg.</i>
Campen,	J. DE VRIES HOFMAN,	{ <i>Med. Doct. en Lector in de Heel- en Vroedk.</i>
Culenburg,	M ^r . M. P. A. ROOS VAN HOYTEMA,	{ <i>Drosjaard en Dijkgr. van Stad en Ambts van Culenburg, enz.</i>
Delft,	J. VAN BRED A,	<i>Med. Doct.</i>
Deventer,	J. THEM MEN,	—————
Dokkum,	W. R. V. D. WEIDE,	—————
Dordrecht,	J. BODEL,	<i>Stads Med. Doct.</i>
Edam,	F. L. ARENTZ,	<i>Med. Doct.</i>
Enkhuizen,	JAN KLEYNHENS,	{ <i>Opz. van 's Lands geze- gelde en ongez. Biljett.</i>

Franecker,	P. STINSTRA,	<i>Predik. der Doopsg.</i>
Genemuiden,	N. VAN RHYN,	<i>Schout en Secretaris.</i>
Gorinchem,	.. APPELHERN.	
Gouda,	A. WILLET,	} <i>Predikant der Walsche Gemeente.</i>
Groningen,	M. J. BUSCH,	
Haarlem,	J. P. DE WILDE,	<i>Stads Med. Doct.</i>
's Hage,	.. DE RIEMER,	<i>Med. Doct. en Prof.</i>
Harlingen,	G. STINSTRA,	<i>Med. Doct.</i>
's Hertogenb.	M ^r . M. BOWIER,	<i>Oud Pensionaris.</i>
Heusden,	J. ESDRÉ,	<i>Phil. Doct.</i>
Hoorn,	A. P. KUYS,	<i>Med. Doct.</i>
Ijsbrechtum,	H. W. C. A. VISSER,	<i>Predikant.</i>
Ijselstein,	M ^r . H. TER BRUGGEN,	<i>Secretaris.</i>
Koeverden,	J. D. BLECOURT.	
Leeuwarden,	F. KUTSCH,	<i>Med. Doct.</i>
Leyden,	J. LOGGER,	<i>Stads Heel- en Breukn.</i>
Loenen,	B. WIPFF,	<i>Med. Doct.</i>
Maastricht,	.. VRYTHOFF,	<i>Profesfor.</i>
Meppelt,	B. W. VAN DE SANDE,	<i>Med. Doct.</i>
Middelburg,	B. DOBBELAER DE WIND,	<i>Med. Doct. en Lector.</i>
Mijdrecht,	A. VERDAM,	<i>Notaris.</i>
Nijmegen,	J. VAN ROGGEN,	<i>Chirurgijn.</i>

Rhee-

- Rheenen, .. VOLLENHOVEN.
- Rotterdam, { G. VAN GENNIP.
O. CHRIST EICKMA.
BENJ. ARRENBURG.
M. BAALDE ROCHUSSEN.
J. L. NIERSTRASZ.
C. A. CANTIER CERTON.
G. SUERMONDT.
C. VAN BAALEN.
- Schoonhoven, J. VAN ZELDER, *Med. Doctor.*
- Thiel, M^r. J. D. VAN LEEUWEN, *Ontvanger Generaal.*
- Utrecht, N. C. DE FREMERIJ, { *A. L. M. Phil. et Med.*
Doctor en Profesfor.
- Weesp, J. HOUTMAN, *Med. Doct.*
- Woerden, J. MEULMAN, *Vrederegter.*
- Zaandam, CORN. DE VRIES.
- Zierikzee, .. HARTMAN.
- Zwolle, .. RAMAER, *Med. Doct.*
- Zwammerdam, M^r. C. SPANJAART.

L I J S T

VAN DE TEGENWOORDIGE

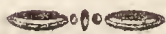
DONATEURS EN DONATRICES

D E R

M A A T S C H A P P I J

TOT REDDING VAN DRENKELINGEN;

IN HET JAAR 1817.

Johan Graafland, Pz.	A. H. van den Bergh, van
Pieter Muilman.	Leksmond.
Anthonij Backer.	H. C. van Lubeck.
Anthonij Meijnts.	P. A. van Eijs.
Daniel Hooft.	L. H. Lankhorst.
Mevr. de Wed. P. de Clercq, junior.	N. Lublink, Dz.
Jan Wolters van de Poll.	Isaac Brants.
Jonkvr. Petronella Beijerman.	J. van Beeck Vollenhoven.
B. Weddik Wendel.	N. W. Rauwenhoff.
W. Joseph van Brienen, van	David Berck.
de Groote Lindt.	W. Jurjans, Elz.
Claude Crommelin.	J. Hingman.
G. D. Crommelin.	E. M. Engelberts.
A. Willink.	Otto Roelofs.
P. Bel.	B. Roelofs.
J. Bondt.	P. van Lennep.
A. L. Weddik.	A. Pluijm.
J. N. van Eijs.	J. H. Molkenboer.
H. Rijsendaal.	H. P. Molkenboer.
J. C. Völcker.	H. Rahusen.
J. Teijsset.	H. van Leuvenigh Willink.

A. van Eeghen.
J. van Eeghen.
Frans van Heukelom.
Walrave van Heukelom.
H. V. V. Zijtsema.
C. V. H. Zijtsema.
L. Vissering.
H. H. Klijn.
B. Klijn, Bz.
P. van Eeghen, Chrz.
G. de Clercq.
Gerard Verrijn.
P. J. v. Namen, *van Scherpenzeel*.
P. A. van Boetzelaer.
Jan Brouwer, Joachz.
D. J. van Lennep.
J. J. van Winter.
Jonkvr. L. J. van Winter.
Jonkvr. H. J. van Orzoij.

David Bierens.
Huijdecoper, *van Maarseveen*.
J. A. Verhamme.
A. C. W. Munter.
Mr. F. van de Poll.
J. van der Poorten v. Vollenhoven.
W. H. Bakker.
A. D. Willink.
Meyr. de Wed. J. C. Mijer,
geb. Rijsendaal.
G. H. Meijer.
J. Kluppel.
A. Bierens.
J. Willink, Jansz.
G. Bosch.
T. J. Kerkhoven.
G. M. van Marwijk.
C. W. Westerbaen.

K E N N I S G E V I N G .

BURGEMEESTEREN DER STAD AMSTERDAM, door Heeren DIRECTEUREN DER MAATSCHAPPIJ TOT REDDING VAN DRENKELINGEN, verzocht zijnde de onderstaande Bekendmaking publiek te maken, brengen dezelve mits deze ter kennisfe van Amsterdams Ingezetenen.

BURGEMEESTEREN, overtuigd van de uitstekende nuttigheid van deze inrigting, welker zoo heilzame gevolgen genoegzaam gebleken zijn uit het onlangs openlijk, in tegenwoordigheid van onzen geliefden KONING, uitgebragte Verslag door Heeren Directeuren van gemelde Maatschappij, en gaarne medewerkende tot bevordering van het heilzaam doel, hetwelk daardoor bereikt wordt, vermanen een' elk, wien het gebeuren mogt een' zijner Natuurgenooten uit het Water te redden, om daarbij die middelen te gebruiken, welke zoo juist en duidelijk in de onderstaande Bekendmaking omschreven zijn, en waarvan men proefondervindelijk weet, dat zij de beste zijn tot redding van Drenkelingen.

BURGEMEESTEREN herinneren hierbij de bepalingen, bij de Publicatiën van 12 December 1796 en 31 Mei 1803, en gelasten verder wel uitdrukkelijk alle Herbergiers en Tappers, zoo binnen deze Stad als binnen de Jurisdictie, alsmede alle Schippers op Veeren Trekschuiten van deze Stad varende, om afdrukken van deze Kennisgeving, met de Bekendmaking van de

Di-

Directeuren der Maatschappij *Tot redding van Drenkelingen*, zoo in hunne Winkels als Schepen en Schuiten te doen ophangen, om te strekken ten bedoelden einde.

Amsterdam, den 17den November, 1817.

BURGEMEESTEREN VOORNOEMD,

D. W. ELIAS.

Ter Ordonnantie van dezelve;

H. VAN SLINGELANDT.

B E K E N D M A K I N G.

DIRECTEUREN DER MAATSCHAPPIJ TOT REDDING VAN DRENKELINGEN, in het jaar 1767 te Amsterdam opgerigt, steeds bedoelende hunne menschlievende oogmerken zoo algemeen mogelijk bekend te maken, hebben goedgevonden daarvan bij vernieuwing deze korte doch zakelijke schets op te geven.

Zij loven eene

P R E M I E

uit, aan elk die bewijzen kan een mensch, hetzij kind of volwasfene, zonder eenig teeken van leven uit het water opgehaald, door het weder opwekken van dat leven en verdere goede behandeling gered te hebben, bestaande te zijner keuze in ZES GOUDEN DUKATEN, of in eene GOUDEN MEDAILLE, op welke zijn naam gesteld wordt, of wel in eene *Zilveren Medaille en zeven en twintig Guldens.*

Dewijl het echter dikwijls gebeurt dat verscheidene Personen tot behoud eens Drenkelings medewerken, zoo zal alsdan de *Premie* naar goetvinden van Directeuren onder hen, naar billijkheid, worden verdeeld.

Toe

Tot het verkrijgen der *Premie* wordt vereischt eene getrouwe beschrijving van het geval, door den Redder onderteekend, en eene schriftelijke verklaring van twee ter goeder naam en faam staande Personen, die bij het geval van den beginne af aan zijn tegenwoordig geweest en bij het trekken der *Premie* geen belang hebben.

De opgave der gevallen moet binnen den tijd van zes maanden, na verloop van welke geene *Premie* meer zal gegeven worden, aan de Maatschappij worden ingeleverd en gezonden aan de Wed. G. WARNARS EN ZOON, Boekhandelaars, op den Dam te Amsterdam.

VERGOEDING VAN ONKOSTEN.

Indien er eenige onkosten in eene Herberg of ander Huis mogten gemaakt zijn, worden dezelve voor *Onvermogenden* bijna overal volgens Lands en Stedelijke Publicatiën voldaan, hetzij de Drenkeling al of niet is gered, mits men behoorlijk bewijze, dat die onkosten wezenlijk alleen ten nutte van denzelfen gemaakt zijn.

Op gelijke wijze kan elk Genees- of Heelmeester, aan wien geene *Premie* is kunnen worden toegewezen, voor zijnen tijd en aangewende hulp, ter herstelling eens *Behoeftigen* Drenkelings, desbegeerende, belooning erlangen.

Wat de behandeling der Drenkelingen zelve betreft, zoo heeft de Maatschappij gemeend het volgende, als meest doelmatig te moeten aanprijzen:

V O O R Z O R G E N.

1°. Men late geenen Drenkeling, half uit het water getogen, op den kant van den wal hangen, uit het verkeerde denkbeeld, dat men zonder het Geregt geenen Drenkeling zoude mogen ophalen en overbrengen, dewijl Directeuren verzekeren, dat de Lands en Stedelijke Wetten

al-

allezins toelaten, niet alleen de Drenkelingen terstond uit het water op te halen, maar ook aan dezelve, schoon zij reeds van het leven beroofd schijnen, de behoorlijke middelen ter herstelling te beproeven; vorderende alleen, dat men van het gebeurde aan het Ge- regt kennis geve.

2°. Bij het overbrengen van eenen Drenkeling, wordt het hangen en schudden bij de beenen en het rollen op eene Ton volstrekt afgekeurd, alzoo menig Drenkeling, die anders zou hebben kunnen behouden worden, het slagtoffer van zoodanige mishandeling ge- worden is.

3°. Men brenge den Drenkeling niet te spoedig voor een al te heet vuur of in een al te verhit vertrek, maar ga hiermede, zoo als met de geheele overige behan- deling trapswijze te werk.

R E D M I D D E L E N.

1°. *Voorafgaande vereischten.*

Men brenge den Drenkeling, die, of door middel eener Dregge, daartoe in de Herbergen voorhanden, of op welke andere wijze, uit het water is opgehaald, terstond in een naastbijgelegen Huis; waartoe Herber- giers en Tappers verplicht zijn hunne Huizen te laten gebruiken.

Het overdragen van den Drenkeling moet altijd voor- zigtig geschieden, hetzij op de armen van twee of drie menschen of op eene ladder of breede plank.

Men zorge vooral het hoofd regtop te houden en alle beknelling aan den hals weg te nemen.

Intusfchen worde er dadelijk om eenen Wijkmeester gezonden, opdat door dezen alle ongeregeldheden ge-

weerd, en de aan te brengene hulp niet door te vele omstanders gehinderd worde, terwijl men tevens de hulp van een naast bijwonend Doctor of Chirurgijn inroep, zonder echter het verder behandelen van den Drenkeling tot op hunne komst uit te stellen.

De Drenkeling moet vervolgens ten spoedigste van de natte kleederen worden ontdaan, het aangezicht en verdere ligchaam met warm water afgewaschen, droog afgeveegd, en, na aantrekking van drooge en gewarmde onderkleederen, wollen Muts en Koufen, of naakt in eene wollen Deken gewikkeld, op een Rustbed, Tafel, Bank, Kist of Stoelen, of indien het een Kind is, op den schoot van een' der omstanders, in een zoo veel mogelijk ruim Vertrek, in eene zittende houding of zijdelings schuinsche ligging, en met een niet voorover de borst gebogen hoofd, op eenen bekwaamen afstand, voor een matig, wel brandend en niet rookend vuur geplaatst worden.

In den zomer kan men den Drenkeling, bij eene matige warmte in de opene lucht, en bij zeer heet weder in de schaduw behandelen.

2°. *Het inblazen van lucht.*

Men onderzoeke of de mond, keel en neusgaten ook met modder zijn bezet, in welk geval men dezelve behoort te zuiveren; vooraf ook is het noodzakelijk, door beurtelings de borst en buik van den Drenkeling te drukken, de lucht, waarmede altijd de longen der Drenkelingen opgevuld zijn, en die bedorven is, op die wijze uit te drijven, om daarna versche lucht in de longen in te blazen, hetwelk op de volgende wijze geschiedt:

Men brenge eene afgepunte Messenscheede in een der
neus-

neusgaten, terwijl de mond en het andere neusgat worden toegehouden, daarbij drukke men het Strottenhoofd zachtjes naar achter en naar boven, opdat de lucht niet in de Maag indringe, en blaze nu met eene kleine handblaasbalg, of met die, welke daartoe opzettelijk is vervaardigd, lucht in de longen, waarna de mond en neusgaten weder geopend worden, terwijl men met eene vlak uitgestrekte hand beurtelings de borst en buik zachtjes drukkende, de ingeblazene lucht weder zoeken uit te drijven.

Dit inblazen herhale men voorzigtig en niet te schielijk achtereen, totdat men eenige sporen eener natuurlijke ademhaling bespeurt.

Intusfchen verzuime men niet, reeds van den beginne af aan

3°. *Wrijvingen*

te doen met warme wollen of flanellen Doeken, hetzij droog of met warm Water, over het geheele ligchaam, vooral aan de borst, den buik, den hals, den rug en de binnenzijden van armen, dijen en beenen, terwijl men door het aanleggen van warme Doeken onder de oksels, in de liezen, om de knien en op de maag, de aangebrachte warmte zoeken te onderhouden.

Deze wrijvingen moeten met lange streken en vooral in den beginne niet te hard gedaan worden.

Bij vriezend weder, wanneer het ligchaam van den Drenkeling reeds den staat van bevrozing nadert, moet hetzelfde eerst met sneeuw of koud water gewreven en gewasfchen worden, voor men warme wrijvingen in het werk stelt, en in het algemeen moet men wel in het oog houden, den graad van warmte niet dan bij opklimming te vermeerderen.

Wanneer nu de polslag eenigermate hersteld is, en de huid warm en gevoelig begint te worden, kan men met voordeel een weinig Brandewijn, Rum of ander geestrijk vocht, aan den pols, de enkels, de slapen van het hoofd en de maag inwrijven.

4°. *Klisteren.*

Nu ook kan men met nut gebruik maken van eene Klisteer van warm Water, Olie, Azijn en een weinig Zout, of van een aftreksel van Tabak met Zout, en daarna voorzigtig en vooral niet te sterke inblazingen doen van ~~Tabakstook in den aars~~, hetzij door middel eener gewone aarden Pijp, op welker kop eene afgepunte Mesfenscheede is gevoegd, of door twee, met de koppen op elkander aangevoegde Duitsehe Pijpen, of eindelijk door de daartoe opzettelijk vervaardigde Tabaksklisteerpijp.

5°. *Inwendig toe te dienene Middelen.*

Is nu ook het vermogen om te slikken teruggekomen, hetwelk zonder ademhaling geen plaats kan hebben, dan kan men den Drenkeling een weinig Wijn, Brandewijn, Rum of Hofmansdruppels met Water verdund ingeven, of ziet men dat er misfelijkheid en neiging tot braken aanwezig is, hem van tijd tot tijd eenen lepel vol warm Water met Zout en een weinig Olie, of een Braakmiddel uit eene oplossing van Braakwijnsteen bestaande, toedienen, wanneer er echter aandrang van bloed naar het hoofd plaats heeft, hetgene de opzetting der Bloedvaten genoegzaam te kennen geeft, moet men ook zelfs in het laatste geval nimmer een Braakmiddel geven.

Ook kan men nu Azijn, Ammoniak of ander geestrijk
vocht

vocht onder den neus houden, of met de veder van eene Schrijfspen in zoodanig vocht gestoken, of met een weinig Mostaard bestreken, in den neus, of door den mond in de keel gebragt, die deelen prikkelen.

6°. *Aderlating.*

Wanneer nu de Drenkeling al meer en meer uit den staat der bewusteloosheid terugkeert, kan het in enkele gevallen noodig zijn, eene kleine Aderlating in het werk te stellen. De verschijnselen, die dezelve noodzakelijk maken, zijn: een volbloedig ligchaamsgestel, loodkleurige opzetting der Bloedvaten van het hoofd en aangezicht, gepaard met zware hoofdpijn of een gevoel van drukking op de hersenen, slaapzucht, benaauwdheid en spanning op de Borst, en hevige pijn in de zijde, die bij elke ademhaling vermeerdert.

ALGEMEENE WAARSCHUWINGEN.

1°. In het algemeen zij men met het toedienen van Braakmiddelen en het doen van Aderlatingen voorzigtig, en stelle dezelve niet dan in de boven opgegevene gevallen in het werk, vooral nimmer te vroeg of in te ruime mate.

2°. Men houde met het beurtelings aanwenden der opgenoemde middelen niet te schielijk op, alzoo men voorbeelden heeft dat eerst na drie, ja zelfs na acht uren tijds zich eenige teekens van leven vertoonden.

3°. Het ontsluiten van den aars, het invallen en ondoorschijnend worden van het oog, houde men niet dadelijk voor een zeker teeken des doods, alzoo er zulke buiten duidelijke bewijzen van bederf, nog niet zijn bekend.

4°. Wanneer alle aangewende moeite vruchteloos mogt zijn geweest, verlate men nog den Drenkeling niet, maar plaatse hem in een gewarmd Bed, koestere hem met de natuurlijke warmte van een naakt bijliggend Perfoon, die de wrijvingen onder de Dekens voortzet, of wel met warme Waterkannen, in wollen lappen gewonden, terwijl het hoofd tot over de oogen met eene warme Muts gedekt worde; wel zorg dragende, dat de neus en mond vrij blijven.

Verdere Redmiddelen, bij voorbeeld het inblazen van Levenslucht, een Bad van warm Water of Asfche, het warme ~~Oeverzand in den zomer enz.~~ in sommige gevallen met voordeel aangewend, en aan kundige en ervaren Redders niet onbekend, heeft de Maatschappij niet raadzaam geoordeeld, bij de Bekendmaking algemeen aan te prijzen, opdat dezelve in onbedrevene handen, niet tot nadeel van ongelukkige Drenkelingen zouden strekken.

Overigens verzoeken Directeuren, dat zoo iemand eenen Drenkeling gered hebbende, daarvoor geene *Premie* mogt vorderen, zij echter van het geval mogen onderdicht worden, om daarvan gebruik te maken in hunne *Gedenkschriften*.

Insgelijks wordt een ieder, die eenen Gestikten, Verhangenen of anderzins schijnbaar Dooden bij het leven heeft gebragt, verzocht hun daarvan een omstandig berigt mede te deelen; ten einde men ook door herhaalde proeven, meer en meer de beste middelen ter behoudenis dezer Ongelukkigen moge ontdekken en in het werk stellen: tot redding van welke, het brengen in de opene lucht en besprengen met koud Water, de bovengemelde wrijvingen, en het inblazen van versche lucht voordeelige middelen bevonden zijn.

Ter-

Terwijl de Maatschappij ook in deze gevallen niet in gebreken blijven zal, den Redder naar verdiensten te beloonen.

Tot welk alles het Gode behage zijnen Zegen te verleenen.

Amsterdam, 15 October 1817.

Uit naam van Directeuren voornoemd,

F. A. BRUGMANS.

